

Oslo den 14.10.2006

Fra: (Klagers navn)
(adresse)
(postadresse)

Til: Helsetilsynet i Oslo og Akershus
Pb 8111 Dep
0032 Oslo

Klage
På

*Rettsoppnevnt sakkyndig Kjell Hagen,
Spesialist klinisk psykologi
Professor Dahls gt 18A, 0353 Oslo*

I forbindelse med

*Utførelse av sakkyndigoppdrag
i sak nr05-057291ASI-BORG/0,
Borgarting lagmannsrett*

Med hovedvekt på sakkyndig rapport datert 02.03.06
http://www.krisesenter.org/kritikk_sakkyndige/kjha_sakkyndig_020306.pdf

Innhold:

1. Innledning	s2
2. Bakgrunn	s3
3. Sakkyndigrollen	s7
4. Rettsprosessen	s11
5. Klagers kontakt med innklagede	s15
6. Kritisk gjennomgang av sakkyndiges rapport	s17
7. Utfyllende kritikk	s28
8. Konsekvenser	s31
9. Brudd på Helsepersonelloven	s33
10. Avslutning	s37
11. Referanser/vedlegg	s38
12. Detaljert innholdsfortegnelse	s39

1. Innledning

Klagen omfatter påvisninger av brudd på Helsepersonellovens §§ 4 og 15 med krav om reaksjoner etter §§ 57 og 58. Den sakkyndiges fremstilling og opptreden, hovedsaklig påpekt gjennom svikt i den sakkyndiges uttalelse av 02.03.06 <vedlegg 1>, heretter kalt rapport, er så ødeleggende for klager at han krever at Helsetilsynet iht Helsepersonellovens bestemmelser, reagerer overfor innklagede slik at virkningene av den sakkyndige erklæring kan nøytraliseres, og klagers livssituasjon endres til normalitet. Klager er under henvisning til en påstått 15 årsperiode med angivelige overgrep stemplet som pedofil, asosial psykopat av den sakkyndige psykolog Kjell Hagen, jf følgende sekvens i den sakkyndige rapporten <vedlegg 1>, side 20:

” De beskrevne hendelsene kan grovt tidfestes til en periode med oppstart ca 1980 og avslutning i 1995 da kontakten med ham og de berørte barna opphørte. Kort rubrisert beskrives en gjennomgående væremåte hos (klager) med innslag av lovbrytende barnemishandling i form av psykisk trakassering, fysisk vold og seksuelle overgrep. Hvis de store linjene i disse beskrivelsene legges til grunn, må dette ses i lys av en kombinasjon av pedofile tendenser og asosiale personlighetstrekk hos (klager). Man må altså se det slik at han både opplever seksuell draging mot barn og dertil har personlighetstrekk som gjør ham tilbøyelighet til å gi etter for slik draging.”

Det kan ikke være særlig tvil om at psykolog Kjell Hagen legger denne vurderingen til grunn for sin eksplisitte tilråding i spørsmålet om samvær, og implisitt i forhold til vurdering av omsorg, tiltross for visse formuleringer hvor Kjell Hagen påberoper seg andres angivelige utsagn som grunnlag for sine tolkninger om sammenhenger. Klager kan ikke leve med disse grove udokumenterte beskyldningene, med tanke på hvilke følger beskyldningene har fått for klagers familie, forholdet til det aktuelle barnet saken dreier seg om, men også den øvrige familie, de voksne barna som påberopes som kilde for Kjell Hagens tolkninger inkludert, samt en overhengende trussel fra barnevernet om å overta omsorgen for klagers kones barn.

Utover de personlige krenkelser klager har opplevd i forbindelse med konsekvensene av psykolog Kjell Hagens rapport, stiller klager spørsmål ved Kjell Hagens psykolog-faglige kvalifikasjoner. Som klager vil komme tilbake til, reagerer klager på at han ikke fikk mulighet til å imøtegå de grove beskyldningene før rapporten ble ferdigstilt. Hva angår metodikken i sakkyndigoppdraget og grunnleggende forståelse av fagligheten i troverdighetsvurderinger, stiller klager seg undrende til følgende sekvens i rapporten <s20>:

”Psykologer kan ikke hevde å besitte spesiell kompetanse eller sakkyndighet når det gjelder vurdering av troverdighet. Ut fra et alminnelig skjønn kan det dog anføres at de utsagn som har fremkommet er svært detaljerte og gjensidig understøttende”

Klager ønsker at Helsetilsynet trekker en grenseoppgang mellom hva som er relevant og holdbar psykolog-faglig kompetanse på området vurdering av troverdighet, vesentlig utsagns troverdighet og ikke tilfeldig persondiagnostisering, på den ene siden, og på den annen: hva menes med alminnelig skjønn og kriteriene ”detaljrik” og ”gjensidig understøttende”. Klagers eget utgangspunkt er lekmannens, og han stiller seg undrende til at utsagns troverdighet blir større når flere kilder og komparanter intervjues samlet – med mulighet for gjensidig påvirkning og samarbeid, slik psykolog Kjell Hagen har tilrettelagt sitt arbeide. Utover innholdet i rapporten, reagerer klager også på psykolog Kjell Hagens fremgangsmåte.

2. Bakgrunn

Psykolog Kjell Hagen opptrådte som sakkyndig i en barnefordelingssak hvor klager var part. Klager presiserer for ordens skyld at nærværende klage omhandler psykolog Kjell Hagen og ikke andre aktører under selve rettsaken, eller retten og dens administrering, for så vidt som der også kan være kritikkverdige forhold ved disse som kan ha virket negativt inn på måten sakkyndigoppdraget ble tilrettelagt og utført.

2.1 Klagens oppbygning

Klagers befatning med psykolog Kjell Hagen er gjennom en konkret barnefordelingssak. For at klageinstansen skal få et grundigst mulig grunnlag for å vurdere psykolog Kjell Hagens opptreden og skriftlige rapport som den viktigste bevisgjenstanden i klagesaken, som underlag for påberopelse av bestemmelsene i Helsepersonelloven, har klager valgt å presentere ulike forhold og problemstillinger <del 3 til del 8> før klager går nærmere inn på brudd på Helsepersonelloven med tilhørende reaksjoner og sanksjoner <del 9>.

Klagen gir enkelte kommentarer til Sakkyndigrollen <del 3> før Rettsprosessen <del 4> med sine omstendigheter og problemstillinger beskrives. Klagers konkrete kontakt med den sakkyndige beskrives i <del 5>. I <del 4 og del 5> har klager valgt å fremstille forholdene hovedsakelig kronologisk både i forhold til når saker og ting inntreder tidsmessig og tematisk.

Den kritisk-metodiske gjennomgangen av sakkyndigrapporten er hovedsakelig konsentrert i <del 6 > med utfyllende kritikk i <del 7>. Klager har valgt å være ekstra detaljert på visse punkter og linjer mht Form og Innhold <del 6> med tanke på hvilke heuristikker (les: metoderegler/forenklingsstrategier) psykolog Kjell Hagen ikke usannsynlig har valgt seg for sitt faktatilfang. Dette og andre forhold er ytterligere kommentert i <del 7>.

For å beskrive hvordan situasjonen artet seg for klager og hans familie da klager ble kjent med innholdet i rapporten, og hvilke muligheter for imøtegåelse som i realiteten var delvis avskåret har klager tatt med en egen del om konsekvenser <del 8>. Klagers oppfatning av psykolog Kjell Hagens brudd på Helsepersonelloven og hvilke reaksjoner/sanksjoner som må iverksettes, er konkretisert i <del 9>.

2.1.1 Vedlegg og referanser

En del bakgrunnsopplysninger må fremlegges i form av en rekke vedlegg. Klager har kun valgt vedlegg med innhold som var kjent og tilgjengelig for den sakkyndige, Referanser til vedlegg klager mener er relevante er forsøkt konsentrert i <del 4> om Rettsprosessen. Vedleggene er med unntak av den sakkyndige rapporten <vedlegg 1> listet kronologisk <del 11>. Refererte kildekrifter, <referanser 2-4 og 24> er ikke vedlagt, men forutsettes tilgjengelig i klageinstansens bibliotek.

2.1.2 Innhold, fremstilling og problemstillinger

En detaljert innholdsfortegnelse angir ramme og struktur for klagens oppbygning, <del 12>. Som man vil se er det visse overlappende fremstillinger og tilbakevendende problemstillinger. Påvisningen av feil i psykolog Kjell Hagens rapport er konsentrert i <del 6 og del 7>.

2.2 Barnefordelingssakens gjenstander

2.2.1 Mandat og mandatforståelse

Barnefordelingssaken startet i Oslo tingrett. Formell bakgrunn for oppnevning og mandat fremgår av Rettsbok for Oslo tingrett; oppnevningenesbrev fra Oslo tingrett til psykolog Kjell Hagen, og prosesskriv fra klagers advokat <vedlegg 5, 6 og 7>, alle datert 28.09.04. I den sakkyndige rapporten av 02.03.06 <vedlegg 1> er mandatet gjengitt på s1-2. Imidlertid er det ikke gjengitt at ”Frist for avgivelse av skriftlig uttalelse er 31.12.2004.” jf <vedlegg 8>.

Mandatet gir ingen eksakt anvisning på hvordan sakkyndigoppdraget skal utføres. Mye er opp til den sakkyndiges egen vurdering. Men dette betyr ikke at den sakkyndige kan gjøre som det passer ham. Hva en sakkyndig rettsoppnevnt må forventes å beherske utredningsmetodisk og fag-etisk, kan ikke være likegyldig, uavhengig av hvor vide rammer et mandat kan tenkes å hjemle med hensyn til hva den sakkyndige velger som sine undersøkelsesgjenstander.

Klager stiller seg grunnleggende tvilende til om psykolog Kjell Hagen har forholdt seg nøkternt og redelig til mandat, frister og fremdrift i saken.

2.2.1.1 Utvidet mandat

Spesielt for denne saken er det tilleggsmandatet som ble utformet i brev fra retten av 30.01.06, hvor det spesifikt ble bedt om en vurdering av opplysninger om mistanke om angivelig seksuelt misbruk av stebarn og barnet saken dreier seg om. I dette utvidete mandatet <vedlegg 21>, som psykolog Kjell Hagen ikke har gjengitt i sin rapport, sies det eksplisitt at denne del av sakkyndigoppdraget skal bygge på barnevernets tilgjengelige opplysninger og deres kilder eventuelt.

Spørsmålet man må stille er om psykolog Kjell Hagen har oppfylt denne del av oppdraget slik mandatet er beskrevet. I siste avsnitt heter det: ”*Formålet med Deres vurdering vil være å sette den dømmende rett i stand til å vurdere om det foreligger en praktisk risiko for at opplysningene er riktige, og i tilfelle hvilken grad av sannsynlighet det er for dette*”.

Klager oppfatter det siterte sammenholdt med kritisk undersøkelse av sakkyndiges forhold til sine kilder som avgjørende for om mandatet er besvart tilfredsstillende.

2.2.2 Tvistegjenstander, tvistetemaer og vurderingstemaer

Barnefordelingssaken og sakkyndig oppdrag har to felles gjenstander, nemlig omsorg og samvær. I retten kalles dette tvistegjenstander. For det sakkyndige oppdraget kommer i tillegg vurdering av enkelte andre forhold som ikke fremgår direkte av saksanlegget, i nærværende sak gjelder dette i særlig grad påstander/mistanker om overgrep med tilhørende fare/risiko.

Av ovennevnte mandat(er) fremgår at den sakkyndige skal vurdere, og at han til en viss grad skal vurdere hva han skal vurdere. Tvistetemaer som ikke eksplisitt fremgår av sakens materialitet kan således bli fokusert, eksempelvis personlighet og seksuell legning. Til typiske tvistetemaer i barnefordelingsaker hører temaer som omsorgsevne, samarbeidsevne og konfliktforståelse, herunder også kommunikativitet og troverdighet.

2.2.2.1 Overgrepspåstander, samværsnekt og foreldrefiendtliggjøring

I nærværende sak som i en rekke andre saker hvor det forekommer påstander om omsorgssvikt, vold og overgrep fra en eller begge partene vil en del opplysninger med tilhørende forståelse/tolkning være gjensidig utelukkende.

Påstander om angivelig overgrepfare vil ikke sjelden være nært forbundet med samværsnekt og foreldrefiendtlighet/fremmedgjøringseffekt vil kunne være påvisbar.

I slike saker kan man velge å forholde seg til skille mellom påstander/mistanker på den ene siden og dokumenterte/beviste forhold på den annen. (Bevis)vurderingen kan være gjenstand for sakkyndig oppdrag, og det blir tilsvarende viktig å se på hvor etterrettelig og logisk-rasjonelt ulike utsagn er formulert, referert, påberopt, utlagt og tolket.

Faren for at saker og ting kan snus fullstendig på hodet i slike tilfeller er overhengende. Den sakkyndiges egne metodebeskrivelser, eller fravær av sådanne, kan bevismessig bli avgjørende. Med tanke på den sakkyndiges kompetanse er dette et viktig tema for nærværende klage.

2.2.3 Konklusjon og premisser

Både i forhold til retten og for klageinstansen stilles spørsmålet om mandatet strengt tatt er besvart. Kartlegging av omsorgs- og samværsbetingelser for partene respektive, jf sakens eksplisitte tvistegenstander, er sentralt.

For å vurdere om psykolog Kjell Hagen har utført sitt oppdrag tilfredsstillende må man spørre om den sakkyndige har belagt sin psykolog-faglige kompetanse i forhold til omsorgs- og samværsspørsmål, og andre utredningstemaer slik premissene for hans vurderinger, konklusjoner og anbefalinger nedfeller seg i rapporten.

Implisitt forutsettes det at en psykolog har kunnskap om kognitive størrelser som påvirkning og hukommelse. Slike forhold er viktige for å kunne drive seriøs kildekritikk som del av et sakkyndigoppdrag hvor utsagn skal prøves rettslig.

Man må kunne spørre om psykolog Kjell Hagen har gått ut over sin kompetanse med hensyn til persondiagnostisering og vurdering av troverdighet og motiver, samt forsvarlig kjennskap til fenomener som overgrepspåstanders dynamikk, samværsnekt og foreldrefiendtliggjøring, og viktigst: om han grunnleggende har forsømt å utrede omsorgs/samværs – spørsmålene slik mandatet forutsetter.

2.3 Aktører

Andre aktører/instanser enn de som er direkte berørt av selve rettssaken kan tenkes å ha spilt betydelige roller man i utgangspunktet ikke skulle tilskrive dem. For oversiktens skyld har klager listet opp aktørene i sakskomplekset.

Denne oversikten er ment å skape inntrykk av hva de ulike aktørene potensielt har hatt og si for saksopplysningen, i særlig grad som mulige komparenter for den sakkyndige under utførelsen av hans oppdrag.

Kun de mest sentrale aktørene er navngitt. De øvrige er gruppert, bl.a som instanser. Det vil ikke bli referert til annet en de mest sentrale, og for forhold som ligger på siden av selve barnefordelingssaken, er aktører/instanser kun tatt med for å gi et inntrykk av helheten.

2.3.1 Parter og uskyldig tredjepart

(...), klager
(...), klagers motpart i barnefordelingssaken
(...), klagers fellesbarn med motpart

2.3.2 Profesjonelle aktører i saken

Advokater
Dommere
Kjell Hagen, innklagede psykolog, rettsoppnevnt sakkyndig

2.3.3 Familiekomparenter

Ekskone, ekssamboer og ny kone
Barn fra tidligere forhold/ekteskap
Stebarn

2.3.4 Profesjonelle komparenter

Ansatte i første- og andrelinjetjeneste (sykehus, barnevern)
Politi
Ansatte i skole og Skolefritidsordningen (SFO)

2.3.4.1 Barnevernet som kilde

Slik saken utviklet seg og på bakgrunn av formuleringen av utvidet mandat av 30.01.06 <vedlegg 21> må barnevernet anses som en av de viktigste kildene for den sakkyndiges informasjonstilfang. ” Barnevernet” må kunne forstås som mer enn bare Klemetsrud barneverntjeneste.

Også Nesodden og Skedsmo barnevern har tidligere vært inne i bildet, noe den sakkyndige var helt på det rene med. I hvilken grad barnevernet som kilde er referert i den sakkyndige utredningen er også et spørsmål om den sakkyndiges etterrettelighet.

3. Sakkyndigrolle, kompetanse og kvalitetssikring

3.1 Kunnskapsgrunnlag

Den sakkyndiges rolle er ikke beskrevet i norsk faglitteratur med relevans for barnefordelingssaker. Manglende rollebeskrivelse med tilhørende dilemmaer og drøfting av metodespørsmål henger trolig sammen med tilsvarende mangel på konkretisering av relevante kompetansekrav og kunnskaper om standarder for kvalitetssikring – generelt og for sakkyndigoppdrag spesielt.

Heller ikke i *NOU 1995:23: Barnefaglige sakkyndigoppgaver; Rolleutforming og kvalitetssikring* <2> eller Barne- og Familiedepartementets *Veiledning for sakkyndige i saker etter barneloven og barnevernloven* <3> sies det noen nærmere om hvordan rollen som sakkyndig skal utøves, tross for eksplisitt mandat i NOU 95:23.

Verken teori, empiri eller metode er redegjort for slik mandatet tilsa <2>. I BFDs *Veiledning* <3> er det enkelte avsnitt som gir en viss mening, jf <del 3.4> men heller ikke her redegjøres det for hvilket psykolog-faglig grunnlag som må være på plass når saker om forholdet mellom foreldre og barn skal avgjøres.

For klager virker det som om det eksisterer et slags kunnskapsmessig vakuum i denne type saker som kan tenkes å gi sakkyndige et for stort spillerom – med skjebnesvangre konsekvenser for berørte parter utsatt for sakkyndigoppdrag som ikke blir gjenstand for metodisk etterprøvbare former for kvalitetssikring.

I nærværende sak stiller klager også spørsmål om psykolog Kjell Hagen er kompetent til å utrede en fars omsorgsevne – på spesielt men også på generelt grunnlag. Psykolog Kjell Hagen kan mistenkes for å inneha kjønnsrollefordommer som gjør ham lite egnet til å kunne foreta likeverdige vurderinger av mor og fars respektive omsorgs- og samværskompetanse.

3.2 Rollebevissthet

Det er hovedsakelig to typer av sakkyndigroller: 1. den såkalt tradisjonelle rollen hvor den sakkyndige foretar hjemmebesøk hos berørte parter, snakker med komparenter, og skriver rapport som blir lagt frem før hovedforhandling. 2. den fleksible sakkyndigrollen som er utformet etter Follo-modellen, hvor den sakkyndige ikke skriver rapport og har en fri rolle hvor det er imidlertid er lagt klare føringer på ønskeligheten om at partene skal inngå forlik.

Den fleksible rollen innebærer en tilnærmet meklerrolle, men er problematisk fordi skille mellom de ulike rollene, f.eks som samtalepartner med partene samlet eller enkeltvis og som rådgiver for retten medfører at roller kan blandes sammen og konfliktlinjene blir uklare. I den tradisjonelle sakkyndigrollen er hovedproblemet at de sakkyndige ikke behersker utrederoppgaven, ikke evner å skrive rapporter som står for metodisk etterprøving, samt opptrer på måter som skaper usikkerhet for de berørte parter.

Uklare forventninger til den sakkyndiges oppdrag om hva den sakkyndige skal bidra med i prosessen med hensyn til saksopplysning og bevisvurdering, gjør det vanskelig for de forskjellige aktører og parter å vite hva de sakkyndiges uttalelser er verdt, dvs hvilken vekt uttalelser skal. Til en viss grad rammer denne uklarheten også de sakkyndige selv. Faglig usikkerhet i rollen svekker rettssikkerheten.

3.3 Utredningskompetanse

For å kunne påta seg og gjennomføre sakkyndig oppdrag i en barnefordelingssak, og spesielt i en så vidt kompleks sak som klager har vært part i, kreves evne til organisering av informasjonstilfanget. Det kreves en ikke ubetydelig ryddighet og evne til å ha oversikt over ulike temaer og undersøkelsesgjenstander. Den kliniske bakgrunn psykologer som Kjell Hagen har er ikke nødvendigvis tiltrekkelig til å kunne påta seg slike oppdrag, noe den sakkyndige skal være seg bevisst.

Den sakkyndige må ikke bare kunne dokumentere sine kunnskaper om forholdet mellom barn og foreldre under ulike sivilstandsregimer, men grunnleggende kunne dokumentere sin utredningskompetanse som gjør vedkommende i stand til å utføre oppdraget. I dette ligger at den sakkyndige må kunne gjøre rede for metode og metodevalg, såkalte heuristikker, eventuelt forenklingsstrategier som av praktiske grunner må benyttes. Konkret må slik kompetanse kunne leses ut av den skriftlige rapporten som ledsager oppdraget.

Utredningskompetanse er et eget fag. Uavhengig av om dette faget er utviklet i Norge, f.eks gjennom de utdanningssystemer psykolog Kjell Hagen og andre sakkyndige som er godkjent til bruk for rett og forvaltning, har gått, må det grunnleggende stilles krav til slik kompetanse. I Skandinavisk sammenheng er det hovedsakelig psykologer med vitnepsykologisk eller utsagnspsykologisk orientering eller spesialisering som har utviklet faget – på akademisk nivå og i praksis som retts- eller partsoppnevnte sakkyndige i sivile- og i straffesaker.

3.3.1 Grunnprinsipper, metode, kildekritikk og replikasjon

I det følgende vil klager peke på noen anerkjente grunnprinsipper for utredningsmetodikk med referanse til den svenske psykologen Bo Edvardsson (*Kritisk utredningsmetodikk, 1996, 2003*), <referanse 4>. Den kritiske metoden Bo Edvardsson presenterer, stiller ikke nødvendigvis opp en mal som er gjeldende for alle typer av utredninger, men forholder seg grunnleggende til en bevissthet som bygger på saklighet, logikk og vitenskapelighet.

At utredningskompetansen bygger på vitenskapelighet betyr at de metoder som benyttes kan underkastes forskningsmessig prøving. I praksis betyr det at metode må være gjenstand for etterprøving og kilder må være åpne; fremstillingen må være tydelig både med hensyn til hva den bygger på av opplysninger og hvilken hensikt og mulige konsekvenser den har og får; teoretiske antagelser og definisjoner må redegjøres for; opplysninger må være relevante og pålitelige, presise og nøyaktige og må kunne kontrolleres.

Informanter må systematisk ha mulighet for replikasjon, dvs til å kontrollere at både deres egne utsagn og andres utsagn som berører dem, er riktige eller oppfattet korrekt. Dette er et så viktig utredningsmetodisk vilkår at Bo Edvardsson sier helt eksplisitt at opplysninger som ikke er forelagt den de gjelder, må avvises på formelt grunnlag. Det samme gjelder opplysninger hvor det ikke er konkret dokumentert når og hvor de kommer fra og formidles.

Kildekritisk må utrederen forholde seg undersøkende til informasjon og alternative hypoteser og forklaringer. Kravet til å anstrenge seg likeverdige for å undersøke om det fins alternative måter å forstå et problem på er grunnleggende. Markering av usikkerhet hvor opplysningene spriker, eller er gjensidig utelukkende, er påkrevd, tilsvarende etterprøvbare referanser til konkrete data. Fabulerende, spekulativt språk må unngås.

3.3.2 Kartlegging av utsagn og påstander

Metodisk nøyaktighet og kildekritisk etterrettelighet vil sikre at kartlegging og identifisering av (overgreps)påstanders oppkomstbetingelser og utviklingshistorie blir ryddig og oversiktlig. En sakkyndig som ikke behersker det metodiske håndverket vil stå i fare for å ta snarveier, holde unna relevant informasjon, samt dyrke ensidige perspektiver.

For å unngå at en sak blir uriktig opplyst til ugunst for en eller begge parter samt uskyldig tredjepart, er det grunnleggende viktig at kartleggingen følger metoderegler hvor det blir klart hvilke bakgrunnsfakta en eventuell vurdering med tilhørende anbefaling bygger på, slik at disse kan bli gjenstand for mulig kontradiksjon. Pålitelighet i informasjonsinnhenting er alfa og omega, likeledes balanse.

At vurderinger må være logisk sammenhengende på bakgrunn av ryddig kartlegging av utsagn, kan illustreres ved den ikke uvanlig forekommende sammenheng mellom samværnsnekt og foreldrefiendtliggjøring, med eller uten innslag av påstander/mistanker om overgrep og vold.

Uten forsøk på kontra-induktiv hypoteseprøving, f.eks ved å forestille seg og undersøke om det har forekommet samværssabotasje og barn har blitt del i foreldrefiendtliggjøring som følge av ensidig negativ påvirkning, vil en sakkyndig som ukritisk tar bostedsforelderen og barns utsagn for god fisk, ikke være i stand til å gi en balansert fremstilling. Heller ikke om utsagns troverdighet.

Betydningen av å kartlegge utsagns oppkomst, betingelser og utviklingshistorie er spesielt viktig i saker som inneholder påstander om overgrep – og fra den påstått overgripende forelderen: påstander om samværssabotasje og foreldrefiendtliggjøringssyndrom (the Parental Alienation Syndrome – PAS). Sakkyndige som ikke behersker slike metoder og som ikke forholder seg til teorier og fenomenbeskrivelser som PAS, enten slike er formelt anerkjent som diagnoser eller ei, har dårlige forutsetninger for å forstå dynamikken i komplekse saker.

Avslutningsvis i denne del vil klager understreke at metodeprinsipper som de bekravne legger hovedvekten på utsagns pålitelighet og indre dynamikk. Klager vil påpeke det relevante skillet mellom kognitiv orientert psykologi med vekt på kunnskap om f.eks hukommelse og påvirkning på den ene siden, og på den andre: klinisk psykologi som ikke nødvendigvis innehar slik kompetanse, men som er dessto ivrigere på persondiagnoser.

3.4 ”Veiledning for sakkyndig”

I Barne- og Familiedepartementets *Veiledning for sakkyndige i saker etter barneloven og barnevernloven* <3> er det et kapittel om ”Den sakkyndiges arbeid” <s19ff> hvor klager har merket seg følgende sekvens <s20> :

”Hele arbeidsprosessen bør skisseres for partene så langt det er mulig tidlig i utredningen, selvsagt med nødvendige forbehold. Innholdet i det sakkyndige oppdraget (mandatet) og forståelsen og implikasjonene av utredningen må klargjøres med den som blir undersøkt”

Klager har i ettertid merket seg disse linjer, og har i tillegg notert seg enkelte andre sekvenser i *Veiledning for sakkyndige i saker etter barneloven og barnevernloven* <3> om ”Den sakkyndiges arbeid”, vurderingstema, skriftlig formidlig og fagetikk. På <s21> under valg av metode står at samtaler bør gjennomføres etter en intervjuomal tilpasset vurderingstema; studier av foreliggende materiale, og at det bør benyttes samme metode ved undersøkelse av begge parter.

Under punktet om ”Samtale med omsorgspersoner” <s22> merker klager seg flere setninger om bl.a undersøkelsespersonens forhold til barnet; forståelse av barnets opplevelser og reaksjoner på saken; forståelse av fortid, nåtid og fremtid, samt forhold til omgivelser.

Som relevante utredningstemaer <s23> anses bl.a mulighetene og ressursene de voksne som vurderes har til å gi omsorg; stabilitet i omsorgen; tilknytning mellom omsorgspersonene og barnet; foreldrenes oppfølging av skole og fritidsinteresser; betydninger av eventuelt miljøskifte; hvilken situasjon som gir best kontakt med begge foreldrene; betydning av eventuelle ulikheter i kultur. Alle disse må sies å være relevante for nærværende sak.

Den skriftlig erklæringen bør ifølge *Veiledning for sakkyndige* <s25> inneholde både en beskrivelse av arbeidsopplegg, metoder og observasjonenes art og omfang, samt av den aktuelle situasjonen med hensyn til barnets situasjon og ulike alternative omsorgssituasjoner.

Av fagetiske prinsipper <s26-27> merker klager seg at den sakkyndige skal arbeide ut fra problemstillinger som er formulert slik at de kan underlegges faglige undersøkelser og vurderinger; at den sakkyndige må kunne redegjøre for sitt kompetansegrunnlag. Den sakkyndige må opptre nøytralt og uavhengig; arbeide med respekt for det enkelte individs integritet.

Videre må den sakkyndige være kritisk til sine konklusjoner. Den sakkyndige må kunne eksemplifisere hvilke observasjoner som danner grunnlag for vurderingene, slik at sammenhengen kan forstås. Den sakkyndige skal også være oppmerksom på mulige negative konsekvenser av sitt arbeid.

3.5 Kvalitetssikring

Som begrep eller standard er kvalitetssikring ikke nærmere definert, verken i *NOU 1995:23: Barnefaglige sakkyndigoppgaver; Rolleutforming og kvalitetssikring* <2> eller Barne- og Familiedepartementets *Veiledning for sakkyndige* <3>. En sakkyndig utredning må uansett underkastes visse prinsipper om kontroll. Det må med andre ord være mulig å kreve at en utredning skal innholde punkter for hvordan fremgangsmåten kan kontrolleres underveis med tanke på hvordan avvik, feil og korreksjoner oppdages og implementeres.

4. Rettsprosessen

4.1 Tingretten

Den konkrete barnefordelingsaken som er bakgrunn for psykolog Kjell Hagens oppdrag som sakkyndig ble initiert av klager ved stevning av 22.12.03. En rekke forhold som ikke vedkommer nærværende klage og som heller ikke kan lastes den innklagede, gjorde at hovedforhandling ikke ble gjennomført før 28.09.04. Som det fremgår av Rettsbok for Oslo tingrett av 28.09.04 ble saken utsatt <vedlegg 5> og sakkyndig besluttet oppnevnt.

4.1.1 Oppnevning og mandat

Som man ser av <vedlegg 5> blir Kjell Hagen forespurt og oppnevnt, bekreftet i brev fra Oslo tingrett til psykolog Kjell Hagen samme dag <vedlegg 6>. Fristen for avgivelse av skriftlig rapport ble fastsatt til utgangen av året 2004, mens mandat først skulle kommenteres av partene. Klagers prosessfullmektig kom samme dag <vedlegg 7> med forslag til mandat. Retten tilskrev psykolog Kjell Hagen 22.10.04 <vedlegg 8> hvor mandatet er gjengitt.

4.1.2 Redefinering av rolle og oppdrag

Psykolog Kjell Hagen leverte ikke sin rapport slik forutsatt, men tilskrev i stedet retten i brev av 06.01.05 <vedlegg 9> hvor den sakkyndige hevder partene er interessert i å forlike saken. Hovedforhandling var berammet til siste uke i januar. Psykolog Kjell Hagen gir her uttrykk for at partene står foran et forliksgjennombrudd, og at forliket kan utarbeides under hovedforhandlingen. Legg merke til følgende formulering avslutningsvis i psykolog Kjell Hagens brev: *”Partene står etter det opplyste ikke langt fra hverandre, men de trenger assistanse med sikte på å oppstille en del konkrete forutsetninger vedr. sitt samarbeide om farens samværsutøvelse”*.

Som om klager på dette stadium av saken hadde trukket sin nedlagte påstand. Retten tilskrev partene i brev av 11.01.05 <vedlegg 10> og orienterte om Kjell Hagens utspill samt ba om partenes vurdering av mulighet for forlik. Svaret fra klagers prosessfullmektig kom 17.01.05 <vedlegg 11> og fjernet all mulig tvil om forliksmulighetene. På dette tidspunkt var det så kort tid igjen til hovedforhandling at det ikke var aktuelt å ferdigstille rapporten. Noen rapport forelå dermed ikke slik oppdragsbeskrivelsen forutsatte. Klager anser dette avbruddet i utredningsoppdraget som meget beklagelig og psykolog Kjell Hagens manøvrer som lite egnet til å sikre en tilfredsstillende opplysning av sakens ulike gjenstander på dette stadium.

4.1.3 Hovedforhandling, dom og kjennelse

Hovedforhandling i Oslo tingrett ble holdt 25.01.05. hvor saken ble tatt opp til doms. Psykolog Kjell Hagen redegjorde ikke for sitt oppdrag som sakkyndig, og la heller ikke frem funn fra sine undersøkelser, etter samtaler med partene og enesamtale med og observasjon av barnet, slik mandatet forutsatte. Slik saken dermed utviklet seg er det verdt å merke seg at Kjell Hagen på dette stadium – på et nivå hvor saken skulle avgjøres i førsteinstans – ikke kom med innvendinger mot at klager kunne fylle rollen som hovedomsorgsforelder, verken etter egne observasjoner/samtaler eller utfra eventuelle opplysninger om påståtte overgrep, angivelig pedofili og psykopati. Dom falt 15.02.05 sammen med kjennelse <vedlegg 12>. Klager ble tilkjent den daglige omsorg og mor til barnet fikk samvær.

4.2. Mellomliggende periode

4.2.1 Anke og kjæremål

Både dom og kjennelse ble gjenstand for overklage - respektive anke og kjæremål. Klagers motpart vant frem med sitt kjæremål som fikk som praktisk konsekvens at barnet ble flyttet til moren i påvente av endelig utfall av saken. I kjennelse av 27.04.05 <vedlegg 13> fremgår at påstander om overgrep nå er et tema i saken. Det fremgår også at retten ønsker en sakkyndig utredning, men ikke om overgrepspåstander som retten ikke tar stilling til, men for å belyse hvilken betydning fars alder har for hans omsorgsevne, jf <vedlegg 13>, <s9-10>.

4.2.2 Skifte av omsorgsregimer, nye tildragelser og instanser

I tidsrommet mellom hovedforhandling i tingretten og til den sakkyndige blir formelt gjenoppnevnt, skjer det en rekke begivenheter som vedkommer retten, partene og det sakkyndige oppdrag på ulikt vis og med varierende betydning for forståelsen av partenes konflikt, beskyldninger og barnets tarv. Noen av disse omstendighetene er interessante for hvilke valg av informasjon den sakkyndige prioriterer, ikke minst mors psykiatrihistorie, barnevernets rolle, og hvordan Skolefritidsordningen (SFO) oppfattet situasjonen.

Skifte av omsorgsregime skjer først ved at klager overtar den daglige omsorg fra dom i tingretten til kjennelse i lagmannsretten foreligger. Barnet flytter da tilbake til sin mor. Da mor blir syk flytter barnet i overensstemmelse med mors erklærte vilje til klager mens moren kommer til hektene. Klager anser disse opplysningene om begivenheter som relevante for partenes forhold, herunder troverdighet og omsorgsevne, som gjenstand for den sakkyndiges undersøkelser.

Kjent for den sakkyndige er prosesskriv fra klagers advokat til Borgarting lagmannsrett av 13.06.05 <vedlegg 14> og mailveksling mellom klager og SFO av 13.06.05 <vedlegg 15>. Begge disse dokumentene var inntatt i ankeutdraget og er opplysende for hvordan morens sykehistorie ble håndtert av ulike instanser. Omstendighetene rundt mors innleggelse på psykiatrisk tyder på at ingen hadde innvendinger mot å overlate barnet til klager – tiltross for overgrepsmistankene barnefordelingsaken nå var befengt med.

4.2.3 Overgrepspåstanders oppkomst, betingelser og utviklingshistorie

Mistankene om seksuelle overgrep fra klager kom opp i ankerunden og det er derfor interessant å se nærmere på hvilke kildekrifter fra nær tid den sakkyndige har hatt mulighet til å undersøke – spesielt med tanke på eventuell fare for overgrep mot datteren. I journalutskrifter fra Klemetsrud barnevern av 11.06 – 17.06.05 <vedlegg 16> fremgår det at morens advokat har forsynt barnevernet med uriktige opplysninger om i hvilken grad overgrepsmistankene er bekreftet av retten.

I journalnotat av 14.06.05 fremgår det at ”*mor forteller at far har misbrukt en annen datter*”, jf <vedlegg 16> Her fremgår det også at hjemmelskvinnen – sosionom Israela – kan ha misforstått andre forhold, men intet om påstander/mistankers oppkomstbetingelser og utviklingshistorie. Kildekritisk merker man seg at i journalnotat av 17.06.05, <vedlegg 16> refereres mors advokat Ola-Kristian Hoff på følgende utsagn: ”*at far har vært overgriper i flere år*” og ”*På bakgrunn av mistanke om seksuelle overgrep fikk mor midlertidig omsorgen tilbake*”. Dette er positivt feil, jf kjennelsen <vedlegg 13>

Hvem det andre barnet klager angivelig har begått overgrep mot fremgår ikke av <vedlegg 16>. Når det oppstår mistanke om at klager skal ha begått overgrep mot sin ste-datter - sin nåværende kones datter - er uklart. Det synes imidlertid som avkreftet mistanke at klager skal ha forgrepet seg på sin egen datter. I denne perioden hadde klager daglig omsorg for sin datter i to perioder og det kom ingen konkrete mistanker i denne tiden, verken fra moren eller andre. Som utredningsgjenstand er overgrepsspåstandene en viktig del av sakkyndigoppdraget. Overgrepsbeskyldning mot ste-datteren ble også gjenstand for politianmeldelse fra barnevernet.

4.3. Lagmannsretten

4.3.1 Oppnevning og mandat

Psykolog Kjell Hagen ble formelt gjenoppnevnt i brev av 14.09.05 fra Borgarting lagmannsrett <vedlegg 17>. Mandatet var det samme som for tingretten og frist for skriftlig rapport nyttår, slik året før i oppnevelsen for tingretten. På dette stadium i saken er det flere instanser involvert i sakskomplekset, noe psykolog Kjell Hagen nødvendigvis måtte være orientert om gjennom saksdokumenter oversendt fra retten slik normal praksis er.

4.3.2 Andre instansers rolle

Situasjonen når den sakkyndige gjenoppnevnes av retten karakteriseres av at flere instanser er involvert: psykiatri, barnevern og politi, og at flere personer er berørt. Klagers kone er gjenstand for barnevernets undersøkelse og hennes datter blir for en periode plassert i beredskapshjem. Barnevernet er på det rene med at en sakkyndig vil bli oppnevnt i ankerunden og baserer sin rolle og deltakelse på antakelse/overbevisning om at det har funnet sted seksuelle overgrep. Mors befattning med psykiatrien later til å være midlertidig og hun friskmeldes av dr. Jim Sundstrøm (senere klaget inn til Helsetilsynet for falsk legeautorisasjon i en annen sammenheng). Politiet får anmeldelse fra barnevernet om påstått overgrep på klagers stedatter. Anmeldelsen etterforskes av politiets spesialletterforsker i sedelighetssaker.

Når psykolog Kjell Hagen blir gjenoppnevnt er situasjonen mer dramatisk og uoversiktlig enn da han lot seg oppnevne for førsteinstans. Oppdraget i fortsettelsen krever nødvendigvis en større årvåkenhet enn å utrede to parter som begge later til å være kompetente til å ta seg av barnet, men som er uenige om hvem som er best skikket til å ha hovedomsorgen. At det er flere kilder og informasjonsnivåer å forholde seg til krever også metodiske ferdigheter av den sakkyndige med hensyn til etterrettelighet og påberopelse. At barnevernet virker overbevist om at det har forekommet overgrep uten at påstandene er reellt undersøkt av barnevernet får betydning for hvor streng kildekritikk psykolog Kjell Hagen må underkaste sin utredning.

4.3.3 Ulike dokumentasjons- og beviskrav

Den sakkyndige er på dette stadium ikke bedt om å foreta troverdighetsvurderinger, men må uansett forholde seg til det etter hvert voksende kildetilfanget. Også det forhold at ulike instanser opererer med ulike dokumentasjons- og beviskrav. I svarbrev fra politiet vedrørende purring på opplysninger om henleggelse av anmeldelse mot ste-datteren ultimo november 2005 av 19.12.05 <vedlegg 18> fremgår det at politiet etter undersøkelser har henlagt anmeldelsen etter koden ”*intet straffbart forhold bevis*”. Barnevernet ser ikke ut til å bry seg om denne klare avgjørelsen i klagers favør. Barnevernet ble også politiavhørt.

Ulike bevis- og dokumentasjonskrav reflekterer ulike krav til undersøkelse. Når politiet etter grundig etterforskning ikke finner noe straffbart forhold bevist, betyr det at anmeldte er hevet over mistanke, motsatt koden "bevisets stilling" som kan slå begge veier. Barnevernets metoder er ikke like grundige som politiets og bevisskravene for en eventuell forvaltningsinstans (Fylkesnemnd) og retten er heller ikke like strenge i en sivilsak som i en straffesak. For en berørt far som tiltross for klar henleggelse i straffesak opplever at mistanken vedblir og utvikler seg til det verre, oppleves det hele som absurd.

Betydningen av disse forhold er å henlede oppmerksomheten på hvilken forståelse den sakkyndige kan ha hatt av situasjonen rundt overgrepsspåstandene og hvilke aktører som presser på. I prosesskriv fra mors advokat til Borgarting lagmannsrett av 14.12.05 <vedlegg 19> uttrykkes det temmelig eksplisitt at man fra motpart og advokats side ikke har noen mistanker om overgrep. På dette stadium i prosessen har den sakkyndige ca 14 dager igjen av fristen for å innlevere sin rapport. Klager hørte aldri noe fra den sakkyndige høsten 2005.

4.3.4 Utvidet mandat

Psykolog Kjell Hagen leverer ikke sin rapport som forutsatt. Klager har ikke lyktes i å få bragt i erafaring på hvilke premisser den sakkyndige har fått utsettelse med oppdraget. Mors advokat Ola-Kristian Hoff har imidlertid hatt hyppig kontakt med barnevernet. Retten anmoder barnevernet (Klemetsrud) om en uttalelse vedrørende samvær. I barnevernets svarbrev til retten av 23.01.06 <vedlegg 20> heter det at det er "fremkommet opplysninger som forsterker" overgrepsmistankene, men ikke hva eventuelle undersøkelser bygger på metodisk.

På bakgrunn av barnevernets svarbrev får psykolog Kjell Hagen et tilleggsoppdrag hvor den sakkyndige blir bedt om å vurdere opplysningene om overgrepsmistankene. I brevet fra retten av 30.01.06 <vedlegg 21> utpekes barnevernet som kilde, eventuelt også barnevernets kilder. På dette tidspunkt er overgrepsspåstandene blitt en sentral del av sakkyndigoppdraget. Hvorfor det har tatt så lang tid å få i gang den sakkyndiges oppdrag, og at man måtte vente til det forelå uttalelse fra barnevernet, er for klager en gåte. Overgrepsmistankene er ikke blitt undersøkt av barnevernet på metodisk etterprøvbart vis.

4.3.5 Tidsmomentet

Den korte tiden som gjenstår før hovedforhandling berammet 15.03.06 medfører hektisk aktivitet fra den sakkyndige, jf rapportens oversikt over samtaler <s2> <vedlegg 1>. I prosesskriv fra mors advokat av 18.02.06 <vedlegg 22> vises det til en angivelig frist for innlevering av rapport 15.02.06, og rapport etterlyses. I svarbrev fra retten av 20.02.06 <vedlegg 23> vises det til at en uke fra eller til ikke spiller noen stor rolle og at forsinkelsen ifølge psykolog Kjell Hagen skyldes klagers reisefravær. (Se nærværende klage <del 5.2.>)

4.3.6 Hovedforhandling og forlik

Rapporten er datert 02.03.06 og kom klager først i hende 08.03.06. På grunn av kort tid frem til hovedforhandling ble klager nektet å føre vitner som kunne virke kontradiktorisk i forhold til de alvorlige beskyldningene om overgrep den sakkyndige rapporten legitimerer. Av sin advokat ble klager rådet til å legge seg helt flat og inngå forlik som i realiteten fratok klager kontakt med sin datter. Forliket ble administrert av psykolog Kjell Hagen.

5. Klagers kontakt med innklagede

Klagers kontakt med psykolog Kjell Hagen er begrenset til samtaler og under rettsmøter. På forhånd hadde klager ingen kunnskap om psykolog Kjell Hagen, og heller ingen annen kunnskap om kompetansenivået på rettsoppnevnte sakkyndige i barnefordelingssaker som tilsa at klager måtte være spesielt på vakt. Klager stilte med et åpent sinn og har ikke på noe stadium i prosessen underslått opplysninger eller benektet vanskeligheter i tidligere forhold, f.eks problemer forbundet med utførelse av samvær.

5.1 Tingretten

Oppnevningen for tingretten <vedlegg 5 – 8> var etter måten ryddig og grei, og selv om klagers forslag til mandat ikke ble fulgt 100 % så klager ingen betenkeligheter med å møte den sakkyndige og legge frem alle opplysninger som ble ansett for nødvendige og tilstrekkelige. Fristen for avgivelse av rapport var satt til 31.12.04. Klager hadde to samtaler med den sakkyndige med flere ukers mellomrom i perioden nov-des 04. Begge møtene kom i stand på kort varsel pr telefon fra den sakkyndige. Klagers nye kone var hjemme og delvis tilstede under samtalerne. Også barnet saken dreiet seg om og klagers stebarn – begge jenter på samme alder og lekevenninner – var hjemme samtidig som sakkyndig var hos klager.

Samtalerne dreiet seg hovedsakelig om klagers oppvekst, søsken og familieforhold, samt tidligere forhold, men lite eller ingenting om det omstridte barnets situasjon og klagers omsorgshistorie for dette eller barn fra tidligere forhold. Det fremkom ingen spørsmål om mistanker/påståtte overgrep eller motiver for samværs sabotasje, heller ikke snakk om forliksmuligheter og utsettelse av fristen for innlevering av rapport.

Det ble ikke levert rapport som forutsatt. Psykolog Kjell Hagen møtte under hovedforhandlingen og holdt en lav profil. Han uttalte seg muntlig, generelt og nøytralt til begge parter. Dom og kjennelse i Tingretten av 15.02.05, jf <vedlegg 12> ga klager (saksøker) medhold og dermed den daglige omsorg.

5.2 Lagmannsretten

Den sakkyndige ble gjenoppnevnt for Lagmannsretten hvor saksøker var ankemotpart. Oppnevningen er datert 14.09.05 jf <vedlegg 17> med frist for innlevering av rapport 01.01.06. Men klager hørte ikke noe fra den sakkyndige mellom 14.09.05 og 01.01.06. Det er heller ikke dokumentert korrespondanse om fristutsettelse som har betydning for utførelsen av sakkyndigoppdraget mellom retten (Borgarting) og den sakkyndige i denne perioden. Klager har aldri fått noen forklaring på hvorfor den sakkyndige ikke tok kontakt og gjennomførte oppdraget som forutsatt innen fristen.

Samtalerne med den sakkyndige er datert i sakkyndigrapporten <s2> <vedlegg 1>, men ikke varighet og omstendigheter. Avtalene ble gjort på kort varsel. Første samtale torsdag 02.02.06 foregikk hjemme hos klager og varte ca 2 timer fra 09 til 11. Klagers kone var tilstede. Foruten temaer som barndom og oppvekst mv, ble overgrepspåstander gjenstand for kommentarer fra den sakkyndige, men samtalen var av generell karakter og vinklet utfra generelle betraktninger om barns opplevelse av nakenhet, ikke konkret i forhold til sakens aktuelle påstander om mistanke om overgrep.

Da psykolog Kjell Hagen forlot klagers hjem 02.02.06 og nevnte at han skulle ha samtaler med tidligere kone og to barn klager ikke har hatt kontakt med på lang tid, sa han imidlertid at klager hadde et "problem" (psykolog Kjell Hagens uttrykk) hvis de nå voksne barna "bekreftet" (psykolog Kjell Hagens uttrykk) påstandene om overgrep. Klagers kone uttalte i den sammenheng at "det er viktig at barna forteller sannheten, og ikke ukritisk beskytter sin mor". Til dette svarte den sakkyndige bestemt at "voksne barn lyver ikke om så alvorlige ting". I samtalen fikk den sakkyndige også vite at klager var bortreist i utlandet i vinterferien.

Samtale nr 2 – søndag 12.02.06 – fant sted kl 21-22 på den sakkyndiges kontor. Psykolog Kjell Hagen ringte ca kl 18 og befalte klager å møte opp på hans kontor. Klager som satt opptatt i en privat middag kunne ikke komme på rappen og fikk utsatt møtet vel en time. I samtalen ble det ikke referert noe av innholdet i samtalen Kjell Hagen nødvendigvis må ha hatt med klagers tidligere kone og deres nå voksne barn (jf rapport <s2> skal Hagen ha hatt samtale med disse samme dag), men den sakkyndige la frem et skriv hvor han ba om klagers underskrift som tillatelse til at den sakkyndige kunne innhente opplysninger fra politi og barnevernsetater, også Skedsmo og Nesodden bvtj. Klager hadde ingen motforestillinger mot å gi den sakkyndige slik tillatelse – tvert imot så klager frem til at politi og barneverntjeneste som hadde henlagt tidligere kones beskyldninger kunne nyansere bildet som hadde tegnet seg gjennom det inntrykket Klemetsrud barneverntjeneste hadde skapt. (Men det står intet i rapporten om sakkyndiges eventuelle kontakt med politi og andre barnevernkonorer)

På formiddagen lørdag 18. februar – begynnelsen av vinterferien - ringte den sakkyndige psykolog Kjell Hagen til klager og innkalte til møte en halvtime senere. Klager kunne av praktiske grunner ikke etterkomme dette kravet. Senere har psykolog Kjell Hagen brukt som unnskyldning for sin forsinkelse med levering av rapporten at klager ikke var tilstede for samtale, jf <vedlegg 23>. Den sakkyndige var altså orientert om klagers bevegelser og klagers reisefravær. På det siste møtet 25.02.02 ba psykolog Kjell Hagen om å få se flere sms-meldinger fra klagers datter (i dette tidsrommet var der ingen fysisk kontakt mellom far og datter grunnet de problemer overgrepsanklagene hadde forårsaket) hvor datteren uttrykte savn og stilte konkret spørsmål om når hun skulle få treffe sin far. Før klager rakk å svare har sakkyndig tatt telefonen fra klager og gjennomgikk sms-ene på klagers telefon.

Mens dette skjer, og den sakkyndige er helt på det rene med at far og datter ikke har sett hverandre på en tid, ber klager den sakkyndige om å overbringe en hilsen til datteren når den sakkyndige skal ha samtale med moren og barnet neste gang. Det er da den sakkyndige utbryter: "Å ja!". Uten å svare på klagers anmodning, begynner den sakkyndige umiddelbart å ringe til motparten og insisterer på en samtale samme dag like etter samtalen med klager. Klager får bestemt inntrykk av at den sakkyndige tvinger gjennom denne avtalen på kort varsel da han kan oppfatte av samtalen at det egentlig ikke passer for motparten. Avtalen ble allikevel inngått og den sakkyndige drar av gårde.

Like etter, mens den sakkyndige er på vei til motparten, ringer den sakkyndige til klagers nye kone og spør hva hun synes om at klager oppsøker hennes datter i datterens seng. Klagers kone svarte at det ingenlunde var gitt at påstanden var riktig og at temaet bedre kunne opplyses i en samtale enn i en telefonsamtale. (kilde er klagers kone som mottok telefonen). Klager har flere ganger i den aktuelle undersøkelsesperiode blitt oppringt av den sakkyndige med spørsmål om telefonnumre til sin ekskone og til sin nye kone.

6. Kritisk gjennomgang av sakkyndiges rapport

6.1 Tillempt kritisk utredningsmetodikk

Med kritikk forstås hovedsakelig undersøkelse. Klager forholder seg til grunnprinsippene beskrevet i <del 3.3.1> med referanse til Bo Edvardsson: Kritisk utredningsmetodik, (1996, 2003), <referanse 4>, beskrevet som grunnlagt på saklighet, logikk og vitenskapelighet.

Metode må være gjenstand for etterprøving, kilder åpne og tilgjengelige. Krav til at fremstillingen må være tydelig både med hensyn til hva den bygger på av opplysninger, hensikt og mulige konsekvenser – slik det kreves av den sakkyndige rapport – er forsøkt innarbeidet som metodeforutsetning for utarbeidelse av klagen. I særlig grad gjelder dette påvisninger av feil.

<Del 6.2> **Form** tar bl.a for seg presentasjon av oppdrag og metode, herunder heuristikk; bruk av referanser og kildebelegg. Kritikken undersøker mulighet for replikasjon, kontradiksjon og etterprøvnbarhet som kontroll av opplysninger og valg av informasjon den sakkyndige bygger på. Med form forstås først og fremst struktur, dvs oppbygning og hvordan rapportens ulike deler er redigert og fremstilt.

Kritikken som foretaes i nærværende klage innebærer en undersøkelse av hva den sakkyndige rent konkret har rapportert gjennom sin uttalelse/erklæring. Hensikten med skillet mellom <del 6.2> **Form** og <del 6,3> **Innhold** er vesentlig å kunne kartlegge/identifisere mulige feilkildenivåer for deretter å kunne bestemme hvilken relevans mulige feil har for vurdering av det sakkyndige oppdrag og Helsetilsynets behandling av klagesaken.

Den sakkyndiges språk er gjennomgått under delen om **Innhold** selv om språklig stil kan tenkes å høre inn under **Form**. Klagers begrunnelse for dette valg har med påvisning av forholdet mellom tendensen til det generelt påberopte og mangel på konkretiseringer hos den sakkyndige å gjøre. Grensen mellom kritikk av **Form** og **Innhold** er med andre ord ikke nødvendigvis vanntett. Klager har f.eks valgt å ta opp den sakkyndiges manglende drøfting av alternative forklarings- og forståelsesformer under **Innhold** istedenfor under **Formdelens** punkt om metode.

I <del 6.3> **Innhold** vil klager påvise hva han oppfatter som konkrete feil og feilforutsetninger som har relevans for den sakkyndiges tilnærminger, premisser og konklusjoner. Til innholdsfeil regnes også mangler, dvs opplysninger den sakkyndige kan tenkes å ha underslått helt eller delvis, bevisst eller ubevisst.

Påvisning av feil i <del 6.3.1> **Faktafeil** er hovedsakelig konsentrert om rapportens <del B>: *Sammenfatning av vurderingsgrunnlaget*, mens påvisning av feil i <del 6.3.2> **Vurderingsfeil** er begrenset til rapportens <del C>: *Sammenfattende vurdering*. <Del 6.3.3> **Logikk og rasjonaler** tar bl.a for seg sannynlighet og troverdighet og hvordan slike vurderinger er underbygd logisk, sviktende logikk og påvisning av selvmotsigelser. <Del 6.3.4> **Stil, tendens og språk** – med hovedvekt på tendens - tar for seg mulig forutinntatthet, ensidighet og ubalanse.

Påvisning av feil i <del 6> har relevans for bedømmelse av forsvarlighetsstandarden, jf hpl § 4, krav til attester, jf hpl § 15, samt for reaksjoner, jf hpl §§ 57 og 58.

6.2 Form

6.2.1 Rapportens oppbygning og disposisjon

Innholdsfortegnelsen på rapportens side 1 <vedlegg 1> har 3 deler: A, B og C, hvorav B har 7 underpunkter. Inndelingen i (A) *Sakstype, mandat og arbeide i saken*; (B) *Sammenfatning av vurderingsgrunnlaget*; og (C) *Sammenfattende vurdering*, later til å være vanlig for sakkyndige oppdrag av denne kategori, men gir ikke nødvendigvis mening i forhold til mulighetene for å etterprøve metodisk om oppdraget er forsvarlig utført.

Den sakkyndige lister opp dato <s2> for diverse samtaler med parter og komparenter, men oversikten gir ingen opplysninger om varighet og heller ingen presisering av skillet mellom samtale og observasjon. Det er heller ikke opplyst hvilke saksdokumenter som er gjennomgått og på hvilken måte ulike kilder til saksopplysning er referert og vurdert.

6.2.1.1 Presentasjon av sak/mandat/oppdrag og problemstillinger

Mandat av 14.09.05, kf mandat av 22.10.04 er gjengitt innledningsvis, men ikke utvidet mandat av 30.01.06. Den sakkyndige underslår at fristen for oppdraget opprinnelig var satt til 01.01.06 og gir ingen opplysning om årsak til forsinkelser.

Rapporten har et eget punkt <BI> som er overflødig og forfeilet. Redegjørelse for sakens faktum og juridisk-rettslige anførsler er ikke psykologens oppgave. Den sakkyndige forsømmer å foreta grenseoppgangen mellom de juridisk-rettslig relevante problemstillinger som definerer mandatet og de psykologisk-faglige som er den sakkyndiges implisitte forutsetning.

6.2.2 Metode og heuristikk

Den sakkyndige presenterer ikke sakens aktuelle problemstillinger, verken i forhold til eksplisitte tvistegjenstander eller tvistetemaer og vurderingstemaer. Langt mindre presenterer han noen begrunnelse for valg av undersøkelsesobjekter og tematisering. Aller minst begrunner psykolog Kjell Hagen hvorfor han ikke kommuniserer sine funn til de berørte parter, i særlig grad de voksne barnas påstander.

Sakkyndigrapportens egen redegjørelse for metode/fremgangsmåte og heuristikk/metoderegler vil være av interesse, gitt at redegjørelsen er noenlunde eksplisitt, nettopp fordi metodebeskrivelse gir mulighet for etterprøving av holdbarhet og relevans av faktagjengivelse, også som grunnlag for vurdering. Den sakkyndige gjør ikke rede for metode eller valg av fremgangsmåte, med betydning for avveining av alternative forståelsesformer.

Den sakkyndige skiller ikke mellom samtale og observasjon som metodisk tilnærming. Samtaledynamikk er ikke referert, like lite som kontekst/sammenheng. Psykolog Kjell Hagen gir ingen referanse eller metodeanvisning for hvordan funnene fra hans undersøkelser er organisert, f.eks de meget avgjørende samtalene om overgrepspåstandene.

6.2.2.1 Referanser og kildebelegg

Sakkyndigrapporten er gjennomgående sparsommelig med eksplisitte referanser til saksdokumenter mv. Det er derfor ikke like enkelt å sted- og tidfeste når ulike utsagn har fremkommet, eller hvem som er kilde for diverse utsagn. Uttryksmåter som ”det har fremkommet” bidrar til å svekke troverdigheten av rapporten da man ikke vet eksakt når og av hvem utsagn er fremkommet, eller hvilken kontekst/sammenheng utsagn har fremkommet i.

Referatformen er heller ikke gjennomført med tanke på grenseoppgangen mot tolkning, jf skille mellom Fakta og Vurdering. I *<del C> Sammenfattende vurdering* er nevnt flere forhold som ikke fremkommer av fremstillingen i samtale- eller observasjonsdelen *<del B>*. Den sakkyndige gir heller ikke referanser til f.eks anerkjent faglitteratur med tanke på en del påstander om psykologiske forhold han påberoper seg som fagperson i vurderingsdelen, verken når det gjelder Tilknytning eller Status Quo.

6.2.2.2 Replikasjon, kontradiksjon og etterprøvbarehet

I rapporten fremkommer ingen eksempler på at klager har fått mulighet til å replisere i forhold til hva motpart eller komparenter har uttalt om klager og klagers angivelige overgrepstilbøyeligheter. Replikasjonsretten er grunnleggende krenket i psykolog Kjell Hagens fremstilling. I realiteten fikk klager heller ingen signaler om innholdet i samtalene med den første eks-konen og klagers nå voksne barn.

Klagers mulighet for kontradiksjon er dermed vanskeliggjort for ikke å si umuliggjort når rapporten først foreligger kort tid før hovedforhandling. Sakkyndigrapporten gir heller ingen indikasjoner på at klagers eventuelle motstridende synspunkter er tatt høyde for, verken i referatdelen eller vurderingsdelen.

Metodisk sett representerer den sakkyndiges fremstilling en ensidighet hvor informasjonstilfanget ikke gjøres til gjenstand for kontradiksjon og mulig etterprøvbarehet. Et eksempel som er nevnt er tidsangivelser. Generelle henvisninger som at de angivelige overgrepene skulle ha foregått i en 15-års periode fra 1980 til 1995 kunne lett blitt nyansert om den sakkyndige hadde brydd seg om når klager rent faktisk hadde kontakt med de to første barna i den aktuelle periode.

Psykolog Kjell Hagen har ikke forsøkt å etterprøve de ulike opplysningene han bygger sin fremstilling og tilråding på, og gjør det også vanskelig å rulle opp de ulike begivenhetene og troverdighet av diverse utsagn gjennom et upresist generelt kildekritikkøst grep uten egentlig metode

6.2.2.3 ”sammenfatning av vurderingsgrunnlaget”

Klager oppfatter at det metodisk grepet som innebærer at den sakkyndige allerede i innhenting og presentasjonen sammenfatter hva vurderingen etter hvert skal bygge på, representerer en grunnleggende svikt i utredningen, og bidrar i sterk grad til å legge til rette for sirkularitet hvor konklusjon og premiss risikerer å bite hverandre i halen. Før man har gjort nyanserte og uhildete informasjonssøk kan man vanskelig vite noe om hvordan vurderingsgrunnlaget vil bli seende ut.

Det kan virke som om psykolog Kjell Hagen gjennom sitt grep innstiller seg på å plukke ut visse deler av informasjonen han skal bygge på, til fortrenghet for alternativ informasjon som kunne nyansere/supplere eller endog snu problemstillingene. Et eksempel er den i kritisk utredningsmetodisk forstand ikke helt usannsynlige muligheten for samværs sabotasje og foreldrefiendtliggjøring som årsaksforklaring for de voksne barnas fiendtlighet og overgrepspåstander.

6.2.2.4 ”kvalitetssikring”

Psykolog Kjell Hagen gir inntrykk av at samtale/observasjon med barnet saken dreiet seg om, og klagers stedatter som er på samme alder som datteren, har vært underkastet en form for ”kvalitetssikring”, jf rapporten s2. Rapporten gir ingen veiledning for hvordan kvalitetssikringen skal ha foregått rent konkret utover forsikringen om at Kjell Hagens kollega psykolog Berte-Lise Trygstad tilhører samme kjønn som jentene.

Klager oppfatter at kvalitetssikring som begrep er blitt misbrukt, og at den sakkyndige har bløffet på seg og sin kollega en kompetanse de ikke besitter. Sakkyndigrapporten gir heller ingen referanser til hvilket anerkjent kvalitetssikringssystem, standard mv som er benyttet, eller hvordan målbarheten fremkommer.

6.2.3 Kvantitet og sammenlignbarhet

Klager vil på dette punkt begrense seg til noen enkle påvisninger som kan tyde på at den sakkyndige ikke har vært seg bevisst en metodisk forsvarlig gjennomføring av sitt oppdrag. Hensikten er å påvise manglende balanse, samt antyde tvilsomheter i den sakkyndiges prioriteringer med hensyn til undersøkelser og fremstilling.

Tatt i betraktning alle de manglene som rapporten demonstrerer er det påfallende at den sakkyndige prioriterer å gjengi deler av saksgangen og anførsler <B1> på 2 sider <s3-4> når denne oppgaven opplagt ikke hører inn under det psykolog-faglige. <B1> er f.eks like lang (2 sider: <s8-9>) som <B3> *Samtale med saksøker* (feil benevnelse, jf <del 6.3>). *Samtale med saksøkte* (feil benevnelse, jf <del 6.3>) er til sammenligning på 3 sider <s5-7> og det interessante her er at den sakkyndige hevder å ha lest opp sitt referat for klager, jf <s5> øverst, og at klager angivelig ikke hadde innvendinger, mens tilsvarende ikke er gjort overfor motparten.

Referat av samtaler med første ekskone <B6> og de to voksne barna er også ifølge psykolog Kjell Hagen lest opp og godkjent av de intervjuede. Disse samtaler <B6> er gjengitt over 3 sider <s13-15>. Det er i denne sekvensen grunnlaget for den sakkyndiges vurdering og tilråding legges – med en rekke mulige feilkilder da påståtte tildragelser ligger et stykke tilbake i tid, og hukommelse, (gjensidig) påvirkning og (videre)formidling representerer ulike feilkildenivåer.

Til sammenligning er samtaler med de to midreårige barna, datteren og ste-datteren, som angivelig begge er overgrepsutsatt i nåtiden referert over til sammen 2 sider – ca en side på hver – <s10-12>. Stedatteren er intervuet sammen med sin mor, klagers nåværende kone. Nåtidens påstått overgrepsutsatte barn blir ikke gjenstand for nærmere undersøkelser, mens fortidens påstått overgrepsutsatte får relativt stor plass.

6.3 Innhold

De eksemplene som nevnes her representerer etter klagers oppfatning forhold som er relevante for klagesakens gjenstander på bakgrunn av barnefordelingssakens tvistegjenstander med tilhørende tviste- og vurderingstemaer. Vesentlig er (mangelfull) fremstilling av klagers omsorgshistorie og samværsmuligheter som bakenforliggende når det kommer til vurdering av overgrepsspåstandene. Valg av eksempler er hovedsakelig motivert utfra metodebetraktninger, f.eks i hvilken grad den sakkyndige har bedrevet kildekrtikk.

6.3.1 Faktafeil

Den første feilen klager vil påpeke er med referanse til rapporten <B1> <s3>, midt i andre avsnitt hvor følgende sekvens forteller: *”Tidlig i prosessen mellom partene fremkom mor med mistanker om at det kunne foreligge fare for seksuell misbruk av datteren ifm. Samværsutøvelse. Retten fant imidlertid ikke at dette kunne sannsynliggjøres.”* Påstandene/mistankene kom først opp i ankerunden – etter at psykolog Kjell Hagen i tingrettsrunden hadde hatt to samtaler med hver av partene.

Det er også misvisende å skrive at retten har tatt stilling til påstandene, noe man aldri har gjort, verken i tidligere rettsrunder hvor altså påstandene ikke forekom, noe psykolog Kjell Hagen fremstiller feilaktig, eller i den aktuelle saken. Se lagmannsrettens kjennelse av 27.04.05 <vedlegg 13 >. Her står intet om ”sannsynliggjøring”. Dette er Kjell Hagens fremstilling som viser at han ikke er på høyde med sakens gang, gjenstander og avgjørelsesgrunnlag. Kjennelse av 15.02.05 skal f.eks være dom + kjennelse.

Den sakkyndige skriver at partene møttes i 1996. Korrekt skal være 1995.

Under <B2> <s5-7> *Samtaler med saksøkte* (må være feil da klager var saksøker) står det i parentes at avsnittet er lest opp for klager og at klager ikke hadde innvendinger mot saksfremstillingen slik den er gjengitt i rapporten. Det er riktig at psykolog Kjell Hagen ringte klager og leste opp en tekst, men klager vil hevde at det ikke kunne ha vært dette avsnittet, dvs <B2> slik det fremstår i rapporten. Bl.a kan klager ikke erindre å ha fått referert annet avsnitt på <s5> hvor den sakkyndige skriver at *”det meste av det fremkomne har åpenbart liten relevans .. .”*. Klager ville f.eks aldri ha akseptert at det i tredje avsnitt på <s6> ble stående: *”(klager) har for øvrig få opplysninger om deres samliv som er egnet til å kaste mulig lys over saken”* nettopp fordi den sakkyndige derved underslår den omsorgsinnsatsen klager faktisk har utført for sin datter og som klager har formidlet til den sakkyndige, bl.a at klager i flere perioder har hatt eneomsorgen for datteren.

Dette er en vesentlig faktafeil da klager kan mistenke den sakkyndige for ikke å være interessert i klagers omsorgsinnsats, og at den sakkyndige systematisk dekker over slike relevante opplysninger som omsorgsevne og innsats, og samtidig hevder at klager ikke har noe interessant å komme med for sakens opplysning. Faktafeilen reflekterer at den sakkyndige neppe er interessert i å kartlegge barnets omsorgshistorie og samværsbetingelser under begge foreldreprogrammer. Det er f.eks ingen opplysninger om samværsfrekvens fra 1984, for de eldste barnas vedkommende jf <s6>.

I tredje avsnitt på <s7> er overgrepsmistankene omtalt. Her er det opplagt feil som den sakkyndige selv kunne oppdaget, f.eks at klager angivelig skal ha lagt seg i ste-datterens seng når hun var 3-4 år. Ste-datteren er født i 1996. Klager og hans nye kone møtte hverandre først i 2002 (og giftet seg i 2005 – ikke 2003 slik den sakkyndige skriver to ganger, <s6 og s9>), altså kan ikke dette være riktig.

Fra klagers synspunkt reageres det også på avsluttende setning nederst på <s7>: ”Vedrørende (klagers) perspektiver på saken og dens løsning, anfører han ikke noe vesentlig”. Er dette psykologens faktagjengivelse eller psykologens tokning?

Klager vet ikke hva som er blitt kommunisert mellom motparten og den sakkyndige, og kan vanskelig påpeke (fakta)feil i <B3>, *Samtaler med saksøker <s8-9>*, utover å påpeke at riktig benevnelse skal være saksøkt, evt ”ankende part”. Klager vil dog hevde at omstendighetene rundt morens psykiske sammenbrudd og innleggelse var langt mer alvorlig og dramatisk – også for fellesbarnet – enn hva psykolog Kjell Hagens fremstilling gir inntrykk av.

Klager kan heller ikke påpeke eventuelle (fakta)feil i <B4>, *Samtaler med fellesbarnet, f1997* da han ikke har vært tilstede under samtale med datteren. Klager merker seg at den sakkyndige har blandet sammen navnene til datteren og ste-datteren 2 ganger <s11> og oppfatter det som respektløst fra den sakkyndiges side.

Det fremgår ellers at datteren ønsker å bo like mye hos begge foreldrene og at det er lite eller ingenting som tyder på overgrepfare. Spørsmålet blir da hvordan faktaforhold, slik de her er gjengitt, med tilhørende observasjon (?), danner grunnlag som premisser for den sakkyndiges konklusjon og tilrådinger, omsorgsvurdering og overgrepssisikovurdering, dvs hvordan premisser og konklusjon henger sammen.

Om riktigheten i gjengivelsen av samtale med kone og ste-datter <B5, s11-12> har klager få forutsetninger til å påpeke eventuelle feil utover det han har fått vite av sin kone med hensyn til hvordan settingen og dynamikken var under samtalen. Klagers kone opplyser at begge psykologene opptrådte forvirrende overfor barnet, med en mengde ledende spørsmål hvor man ikke alltid tok høyde for svarene i fortsettelsen. Man kan ikke utelukke at der har oppstått misforståelser, som også avspeiler ”*varierende svar*”, jf midt på <s12>.

Klager ser ikke bort fra at barnet har vært i villrede om hva det ble spurt om og hintet etter. Den kvalitetssikrende psykolog Berte-Lise Trygstad spurte hele tiden: ”Hva sa du nå?”. Med bakgrunn i hva klagers kone har formidlet til klager, stilles det spørsmål ved hva Berte-Lise Trygstad har fått med seg av samtalen. Det kunne virke som om psykolog Berte-Lise Trygstad enten hadde dårlig hørsel, eller også hadde problemer med å forstå hva både barnet og hennes mor uttrykte. Begge har utenlandsk bakgrunn, noe som kan forklare språklige misforståelser, men spesielt barnet snakker meget brukbart norsk. Barnet hadde imidlertid visse problemer med å forstå enkelte av psykologenes ord og uttrykk. Psykolog Kjell Hagen stilte spørsmål raskere enn barnet rakk å svare.

6.3.2 Vurderingsfeil

Med vurderingsfeil forstår klager vesentlig påvisning av vurderinger som ikke er underbygd av fakta, eller også vurderinger på grunnlag av fakta som er misvisende/feil. Klager regner også unnlattelse av å ha vurdert konkrete spørsmål som feil, f.eks fars kandidatur som hovedomsorgsperson, jf nedlagte påstander. Påvisning av vurderingsfeil har særlig betydning for spørsmålet om når og på hvilke måter den sakkyndige går ut over, eller ikke belegger sin kompetanse, jf forsvarlighetsstandarder hjemlet i Hpl § 4.

Påvisning av feil i denne delen er begrenset til rapportens <del C> *Sammenfattende vurdering*.

Klager merker seg at psykolog Kjell Hagen heller ikke her gjør rede for metodisk valg mht forholdet mellom vurderingstemaer og tvistegjenstander. I nærværende del er også forholdet mellom premiss og konklusjon, dvs om slutningsstruktur, problematisert, kf <del 6.3.3>.

6.3.2.1 Omsorgsspørsmålet. <CI>

Den grunnleggende feilen er at begge foreldrene ikke vurderes på like premisser som omsorgspersoner. Fra <s17-19> i rapporten er ikke nevnt noe sted fars omsorgsinnsats, evner og muligheter til å følge opp i rollen som hovedomsorgsforelder (fast bosted).

Barnet beskrives som aldersadekvat og normalt fungerende. Det godtgjøres ikke at barnet skulle ha spesielle omsorgsbehov, verken ift belastningene med prosessen eller angivelig overgrepssfare. Tilknytningstemaet er overfladisk behandlet, bl.a sees ikke betydningen av kontinuitet i kontakten med begge foreldrene som aktuell, heller ikke betydningen av mulig tap (jf begrepsparet "Attachment and Loss"). Det nære far/datter – forholdet underslås. Som premiss blir fremstillingen ensidig mht hvem av partene barnet anses mest knyttet til.

Den sakkyndige refererer ikke til konkrete påviselige observasjoner som kan understøtte hans vurderinger men til hva som, delvis på feilaktige premisser, er "forventbart". De argumenter som påberopes på <s17-19> om barnets preferanser stemmer ikke overens med hva som fremkom i tilsvarende del om "vurderingsgrunnlaget". Den sakkyndige misforstår også betydningen av Status Quo som juridisk-rettslig er forbundet med "risikoen for miljøskifte". Det er ikke godtgjort at en flytting til klager skulle innebære nevneverdige omstillingsproblemer.

Morens personlige omsorgsforutsetninger fremstilles i et lys som ikke tar høyde for langtidsvirkningen av hennes sammenbrudd. At behandlende lege (dr. Jim Sundstrøm ble senere innklaget til Helsetilsynet for falsk autorisasjon og det kan være grunn til å stille spørsmål ved hans medisinsk-faglige kvalifikasjoner) friskmelder moren, er neppe holdbart som argument for at hun raskt kommer til hektene og kan ivareta omsorgsoppgaver som før.

Samværnsnekten blir ikke problematisert. Psykolog Kjell Hagen stiller ikke opp alternative hypoteser om årsaks-virknings – sammenhenger, f.eks at det kan ha forekommet sabotasje på illegitimt grunnlag. Rent fremstillingsmessig blir det også feil å henvise til "det som har fremkommet i dag" på dette stadiet i rapporten. Den sakkyndige konkluderer uten videre med at morens holdning har vært berettiget – uten drøfting av ulike forståelsesformer og tilfang av alternative opplysninger.

6.3.2.2 Samværsspørsmålet <C2>

Den sakkyndiges generelle betraktninger om samvær og samværsbetingelser innledningsvis på <s19> gir ingen veiledning for hvordan den sakkyndige vurderer samværsspørsmålet i den aktuelle sak, Det er påfallende at igjen <s20> beskrives barn og far, utfra observasjoner det ikke er redegjort for tidligere i rapporten, som i utgangspunktet normale – uten mangler. Like fullt konkluderer den sakkyndige før premissene er presentert at far kan ”*under noe tvil, tilby barnet samvær i egnede og tilvendte omgivelser*”, som om tvilen og avveiningen var presentert på redelig vis.

I de følgende avsnitt <s20-21> kommer så en rekke beskrivelser psykolog Kjell Hagen uten tvil slutter seg til, og som han legger til grunn for sin vurdering av klagers evne til å være sammen med sitt barn. Psykolog Kjell Hagen bygger her ikke på egne observasjoner, men på opplysninger fra personer som påstår de har negative erfaringer med klager fra mange år tilbake. Den viktigste vurderingsfeilen den sakkyndige her begår – rent metodisk – er at han ikke underkaster de opplysninger han bygger på en nærmere analyse og kritikk.

Psykolog Kjell Hagen viser til ovenstående intervjudata gjengitt i rapporten. Den sakkyndige underbygger ikke sine persondiagnoser med referanse til egne samtaler med og observasjoner av klager. Tidfestingen av de angivelige hendelser er grov og unøyaktig. Den sakkyndige presiserer i det lange avsnittet midt på <s20> ikke om det er gjengitte utsagn som gir ham grunnlag for å bruke betegnelser som ”pedofile tendenser og asosiale personlighetstrekk”.

Slike karakteristikk er meget krenkende, spesielt når de fremføres på et slikt uetterrettelig vis, hvor den sakkyndige delvis skyver sine kilder foran seg. Nærmest uten overgang og definitivt uten forbehold, konkluderer psykolog Kjell Hagen med at klager opplever seksuell draging mot barn og dertil har personlighetstrekk som gjør ham tilbøyelig til å gi etter for slik draging.

Dette er temmelig alvorlige påstander fra en psykolog som har hatt mulighet til både å konfrontere klager med påstander og beskrivelser, sjekke om påstandene kan ha noe substans i seg, samt undersøke nærmere om klager virkelig har disse påståtte tilbøyelighetene.

At psykologer ifølge Kjell Hagen ikke har spesiell kompetanse når det gjelder vurdering av troverdighet, burde få den rettsoppnevnte sakkyndige til å vise mer ydmykhet. At han heller skyver lekmannsskjønnet foran seg når han hevder at gjensidig understøttende utsagn fra personer som har hatt anledning til å samordne sine utsagn og legger dem frem for den sakkyndige i et felles møte, styrker overgrepspåstandenes troverdighet, understreker kompetansesvikten.

Spekulasjonene i motiver og tilslutning til oppfatningen om at de nå voksne barna ikke kan ha hatt andre motiver enn de nevnte, må også anføres som en vurderingsfeil da den sakkyndige verken vurderer disse motivene kritisk, eller stiller opp alternative forklaringer. Fraværet av alternative tolkninger er som ellers fremtredende for den sakkyndiges vurderinger. Underslag av opplysninger om tidlige samværssabotasje og fravær av kunnskap om dynamikken i foreldrefiendtliggjøring (evt også foreldrefiendtliggjøringssyndrom – PAS) fra den sakkyndige har ikke usannsynlig bidratt til det ensidig ukritiske perspektivet.

Den sakkyndige tar få om noen forbehold for sine tolkninger og vurderinger. Han begrunner heller ikke hvorfor det spekuleres, f.eks om det er slik at det ikke finnes fakta eller opplysninger som kan gi alternative forklaringer.

Psykolog Kjell Hagen fortsetter sin spekulative tendens omkring legning og personlighetstrekk, og tar klagers ”benektende holdning” som tegn på klagers uhelbredelighet. Men den sakkyndige vurderer ikke om det å benekte noe faktisk kan være riktig – av den enkle grunn at de påståtte hendelser aldri har funnet sted.

Etter å ha diagnostisert klager som pedofil og asosial kommer den sakkyndige så til spørsmålet om overgrepssaken for datteren den nærværende barnefordelingssaken dreier seg om med hensyn til omsorg og samvær. Også forholdet til stedatteren. Et kildekritisk interessant moment er hvorvidt rapportens egne gjengivelser av barnets/barnas utsagn i <del B> gir psykolog Kjell Hagen belegg for å trekke sine slutninger.

Den sakkyndige viser til ”indikasjoner” på noe som vel er å betrakte som ganske trivielt og ikke nødvendigvis forbundet med overgrepstilbøyeligheter. På spinkelt grunnlag spinner Psykolog Kjell Hagen sine tråder og slutter uten videre at klager ikke respekterer barnas intimgrenser. Det som står nevnt er heller ikke nødvendigvis riktig, f.eks at klager oppsøker sin stedatter mot hennes vilje, dvs både at han faktisk oppsøker henne slik rapporten mer enn antyder, og at den trivielle kroppskontakt som er, mislikes av stedatteren.

Den sakkyndige tilskriver også klager egenskapen som løgner avslutningsvis i det lange avsnittet på <s21>. Det er uklart hva klager egentlig har ”benektet”, hva jentene sier, og i hvilken grad den sakkyndige kan tenkes å ha blandet sammen ulike opplysninger. Et metodisk sett interessant moment er hvordan jentene har blitt spurt, hvordan de har svart, eventuelt også hvor spontant eller uoppfordret de har uttalt seg, konfrontert med eventuell gjengivelse formidlet via den sakkyndige, av klagers angivelige utsagn.

Den vesentligste vurderingsfeilen psykolog Kjell Hagen begår er at han ikke underkaster premissene for sine konklusjoner kritisk granskning. Ikke kan han belegge kunnskaper om troverdighetsvurderinger, og heller ikke om sannsynlighet. Til slutt i sin rapport <s21> sier psykologen både at ”det som har fremkommet” ikke i seg selv kan anses som alvorlig, men at det likevel er sannsynlig at det har forekommet overgrep og at faren i tiden fremover er betydelig. Psykolog Kjell Hagen gir ingen begrunnelse for disse synspunktene – verken psykolog- faglig eller på annen måte. På dette grunnlaget har klager mistet kontakten med sin datter.

Avslutningsvis under dette punkt nevner klager den åpenbare mangel at den sakkyndige ikke har vurdert motparten som samværsforelder, og på dette grunnlagt vurdert hvordan barnets fungering mv er under ulike omsorgs/samværsregimer. I løpet av den perioden saken har vært til behandling i rettsapparatet har klager i to perioder innehatt rollen som hovedomsorgsforelder og moren har vært samværsforelder – med unntak av fravær under sykehusopphold da kontakten av forståelige grunner ikke var samværspreget

6.3.3 Logikk og rasjonaler

Klager oppfatter den sakkyndiges fremstilling som selvmotsigende på opplagt avgjørende punkter, jf <C2> <s21>. At ”det som har fremkommet”, gitt at det er riktig, ikke i seg selv anses som alvorlig, men at det ”likevel” er sannsynlig at overgrep har forekommet, og dertil at overgrepssfaren i tiden fremover er betydelig, virker ulogisk. Overgrepspåstander og angivelig overgrepssfare er alvorlig uansett. Kanskje tror ikke den sakkyndige på påstandene, men må finne argumenter for å underbygge mors kandidatur som omsorgsperson?

Psykolog Kjell Hagens manglende logiske sans viser seg ved at han ”sannsynliggjør” at det har forekommet overgrep mot datteren og stedatteren, men at disse foreløpig ikke er avdekket. Med en slik sluttsats er det forunderlig at rapporten ellers er kjemisk rensert for forsøk på å finne metodiske tilnærminger for å avdekke disse mulige overgrepene.

At fremtidig overgrepssfare anses betydelig på denne bakgrunn, blir ikke logisk uten videre. Den sakkyndige gir heller ingen begrunnelse for denne dramatiske fremskriving av risiko.

At psykolog Kjel Hagen avslutningsvis under <C1> sier at hans stillingtagen om omsorgsspørsmålet er uavhengig av de fremsatte overgrepspåstandene, som hittil ikke er vurdert, viser at den sakkyndige ikke evner å følge med på sine rasjonaler.

I avsnittet foran tilskrives overgrepsmistankene en unnskyldende funksjon for morens samværnsnekt – med tilslutning fra den sakkyndige. Psykolog Kjell Hagen kan således ikke hevde at han tar stilling uten å vurdere gehalten i påstandene. Direkte og indirekte går han god for morens fremstilling – gitt at han gjengir henne riktig.

Den sakkyndiges fremstillingsgrep avslører at han konkluderer uten å gjøre rede for premisser. Det er en motsigelse at mors samværnsnekt er vurdert under <C1>, mens overgrepspåstandene er behandlet under <C2> med tanke på hvilken betydning disse to temaene har hver for seg og samlet.

Når det i tillegg er feil å hevde at det er overgrepsmistankene som har begrunnet mors samværssabotasje, og dette punkt i den sakkyndiges vurdering heller ikke kan understøttes av opplysninger ellers i rapporten, blir fremstillingen mildest talt ulogisk og innbyrdes usammenhengende.

Psykolog Kjell Hagen kan ikke både hevde at overgrepspåstandene ikke har betydning, og samtidig hevde at overgrepspåstandene begrunner samværssabotasje som legitim. Den grunnleggende feilen er her som ellers det ensidige perspektivet.

Avslutningsvis vil klager også nevne at det er selvmotsigende at den sakkyndige i < B2> hevder at det meste av det klager angivelig har fortalt den sakkyndige er uinteressant, samtidig som den sakkyndige (nødvendigvis) har referert en mengde opplysninger han kan hende mener er mindre relevante eller til og med irrelevante. Den sakkyndige hevder sogar å ha intervjuet klager på vanlig vis om vanlige temaer. Kanskje er intervjuemetoden feil når ikke opplysningene som fremkommer er interessante og saksrelevante. Eller den sakkyndige er forutinntatt og ikke interessert i de opplysningene klager formidler til støtte for sin sak.

6.3.4 Stil, tendens og språk

Språklige uttrykksmåter kan ha betydning for påvisning av tendenser som forutinntatthet og skjevhet – både i hvilket informasjonstilfang som påberopes for vurderingen og hvordan fremstillingen underbygger et foretrukket standpunkt.

I fremstillingen <B1 s3-4> blander Kjell Hagen sammen ulike saksanlegg og gir en uoversiktlig kronologisk fremstilling av saksanlegg, for ikke å si hvordan ulike vurderingstemaer er vektet rettslig. Det er f.eks uriktig å skape inntrykk av at retten har betraktet mor som barnets primære omsorgsyter. Ikke usannsynlig er dette psykolog Kjell Hagens egen uvitenskapelige kjønnsrollefordom.

Men det er formodentlig også en føring psykolog Kjell Hagen har valgt å legge inn i en ellers tilsynelatende objektiv fremstillingsdel for å gi inntrykk av at han har ryggdekning fra retten for sine stereotypier som veiledende for senere redegjørelse for tilknytning og status quo som relevante vurderingstemaer under omsorgsspørsmålet.

I siste setning i første avsnitt på <s4> ”Lagmannsretten støttet imidlertid begjæringen” – gies det inntrykk av at retten har vektlagt mors overgrepsspåstander, noe som ikke stemmer da retten ikke tok stilling til dette, men baserte seg på et annet rasjonale.

I forlengelsen av denne sekvensen er det også påfallende at det ikke opplyses om at barnet bodde hos far fra dommen i tingretten til avgjørelse i kjeremålet til lagmannsretten forelå ca 2 ½ mnd senere.

Den sakkyndige rapporten underslår også at mor henvendte seg til klager og ba ham ta seg av datteren under den psykiske krisen som toppet seg med tvangsinnleggelse og opphold på institusjon en måneds tid.

Flere steder i rapporten forekommer generelle uttrykksmåter ”det som er fremkommet” uten å konkretisere hva det dreier seg om. Ikke alltid fremgår det av konteksten hva det siktes til. Klager oppfatter at slike uttrykksmåter, samt en del generelle vendinger som er upresise med hensyn til hva som konkret påberopes som kilde og belegg, svekker rapportens troverdighet.

Det ensidige perspektivet kan avdekes av innholdsanalyse, jf <del 6.2>, men også gjennom studie av språk og stil. Den sakkyndige kan mistenkes for å bruke forskyvninger/omgørelser som grep. F.eks omgørelsen av konkrete overgrepsmistanker knyttet til datter og ste-datter hvor psykolog Kjell Hagen påberoper seg de nå voksne barnas utsagn som sannsynlighetsbelegg for overgrepsrisiko. Kjell Hagen skyver andre og andres opplysninger foran seg, f.eks rettsoppfatninger, for så gradvis å påberope seg generelle udokumenterte kliniske betraktninger (om f.eks vilkår for behandling av pedofili/seksuell legning eller tilknytning som tema) sammenholdt med utsagn han ikke underkaster kritisk drøftelse, som om disse representerte sannheten eller dokumenterte forhold.

Den spekulative tendensen er flere steder påtagelig. Rapporten har påviselig slagside. Også i utvalget av opplysninger og setningen om at fars anførsler ikke er relevante eller opplysende for saken jf <B2>. På denne måte ønsker kanskje den sakkyndige å gi inntrykk av at far har kommet til orde, men ikke har noe å fare med som kan styrke hans sak og motvirke overgrepsspåstandene.

7. Utfyllende kritikk

Denne del av klagen er ment som supplerende til <del 6> og som oppsummerende og klargjørende for hva klager anser som relevant for hvilke påviselige mangler og svikt ved det sakkyndige oppdraget som kvalifiserer for reaksjoner etter Helsepersonelloven <del 9>

Betydningen av forholdet mellom form og innhold anses som klargjort i <del 6>. I særlig grad gjelder det for hvilke typer av feil som anses som metodefeil som røper sviktende faglig kompetanse, og for påvising av svikt med hensyn til varsomhet, nøyaktighet mv.

Også betydningen av forholdet mellom fakta og vurdering anses delvis klargjort i <del 6>. Relevansen av påvisninger av sammenblandinger som metodesvakheter betraktet, har å gjøre med hvordan rapporten skaper uklarheter med hensyn til om faktatilfanget er preget av vurderinger, dvs ikke er objektivt og nøytralt innhentet.

Klager oppfatter det f.eks som en slagside at den sakkyndige vurderer hvor interessant klagers ”anførsler” er, jf <B2>. Psykolog Kjell Hagen kan også mistenkes for å ville legge føringer inn i et tilsynelatende objektivt referatpreget fremstilling av sakens bakgrunn. Jf <B1>, mens den sakkyndige i realiteten vurderer hva som er relevant i forhold til den konklusjon han etterhvert vil trekke.

7.1 Forholdet til mandat, tvistegjenstander og vurderingstemaer

Et grunnleggende spørsmål er om mandatet er besvart; om rapportens innhold reflekterer det formulerte mandat. I særlig grad er det her tale om de vurderinger den sakkyndige er bedt om å foreta holder faglig forsvarlig standard, også om valg av metode og fremgangsmåte for etablering av vurderingsgrunnlag.

Utredning av omsorg/samvær er som påvist skjev og mangelfull. Man kan dermed si at mandatet ikke er besvart på sentrale punkter. At den sakkyndige psykolog Kjell Hagen er gitt relativt vide fullmakter fritar ham ikke for ansvar om å belegge sine kvalifikasjoner og foreta en forsvarlig utredning.

7.1.1 Utvidet mandat

Neste spørsmål som må stilles er hvorvidt det utvidete mandatet er besvart. Saken er spesiell ved at det fremkom overgrepspåstander/mistanker i ankerunden, men barnefordelingssaker hvor slike påstander forekommer er imidlertid ikke uvanlig.

En rettsoppnevnt sakkyndig må derfor være kompetent til å kunne forholde seg metodisk til kartlegging av mistanke/påstanders oppkomstbetingelser og utviklingshistorie, og til vurdering av holdbarhet/substans, fare/risiko, og troverdighet/sannsynlighet.

Det er måten psykolog Kjell Hagen har foretatt sine troverdighets- og sannsynlighetsvurdering som må under lupen. Den sakkyndige har ikke foretatt en forsvarlig kartlegging av overgrepspåstandenes oppkomst mv, og har dermed risikert å ikke forstå dynamikken i saken. Resultatet er en rapport hvor mandatet er delvis ubesvart, selv om den sakkyndige forholder seg konkret til enkelte eksplisitte vurderingstemaer som er sentrale i saken.

7.2 Forholdet til kilder/komparenter

Dette punktet er tatt med av hensyn til å få frem betydningen av ulike komparenters opplysninger – for alternative opplysninger, sammenlignbarhet og mulige motsigelser.

7.2.1 Barnevernet

Rapporten viser til samtale med Klemetsrud barnevern, men det er ikke noe eget avsnitt i rapporten med referat fra samtaler med barnevernet. Rapporten dokumenterer ingen begrunnelse for det ensidige valget om kun å kontakte Klemetsrud barnevern.

Klager finner det ikke hensiktsmessig å måtte bevise sin uskyld i nærværende klage. Men klager kjenner nødvendigvis til deler av den kontakt som har vært mellom sentrale familiekomparenter som ekskone og nå voksne barn og barnevernet på Skedsmo og Nesodden i sin tid.

For det sakkyndige oppdraget representerer det å kun innhente opplysninger fra Klemetsrud en fare for å gå glipp av opplysninger som ville gitt et mer nyansert syn på både ekskones samværs sabotasje og hatefulle holdning overfor klager, samt barnas reaksjoner på at klager er blitt forhindret samvær. Nevnte barneverninstanser på Skedsmo og Nesodden ville ikke usannsynlig stilt seg uforstående til påstandene om seksuelle overgrep.

7.2.2 Andre familiemedlemmer

En datter fra et tidligere forhold er ikke blitt kontaktet, tiltross for at hennes halvbror – en tidlige stesønn av klager - har kommet med grove påstander om sadistiske overgrep. Den sakkyndige har ikke anstrengt seg for å innhente opplysninger fra denne datteren som ikke usannsynlig ville gitt et mer nyansert bilde av omsorgsforholdene og mulige overgrep.

Klager kan ikke stole på at de opplysninger som er gitt i rapporten <vedlegg 1> <s15-16> er korrekte, og at den sakkyndige har anstrengt seg for å få bragt i erfaring hva den nevnte datteren mener om overgrepsmistanken og hva hun selv eventuelt har opplevd av sin far.

7.2.3 Forholdet til sakens dokumenter

Bruk av konkrete referanser og kildehenvisninger er sjelden i rapporten. Enkelte generelle henvisninger til ”sakens dokumenter” gir liten veiledning, og er dertil misvisende med tanke på hva som danner grunnlag for den sakkyndiges egne selvstendige vurderinger

Selv om rapporten kan sies å være ment for retten, og retten på sin side må forutsettes å ha oversikt over sakens dokumenter, er slike forsømmelser som å unnlate å oppgi nøyaktig kilde til kjennelse av 27.04.05 av betydning, da etterprøvingen blir vanskeliggjort eller umuliggjort.

7.3 Betydningen av kildekritikk

Kildekritikkens betydning er tosidig. Dels har det betydning å være kritisk til de utsagn som fremkommer, og dels ligger det i en kildekritisk bevissthet et krav om å oppsøke andre kilder med tanke på supplerende kildetilfang og muligheten for alternativ hypoteseprøving.

I den kritisk-metodisk etterprøvingen ligger også muligheten for at replikasjonsretten kan føre til endring av oppfatninger og hypoteser. Kryss-sjekking og kontroll av opplysninger er alfa og omega i utredningsoppdrag. Med troverdighet og sannsynlighet som vurderingstemaer, jf <del 2.2.2> i en sak hvor overgrepspåstander er avgjørende for sakens utfall, må den sakkyndige gi seg selv mulighet for å få korrigert og nyansert sine oppfatninger for å unngå tunnelsyn, eller bekreftelsesfellen som det også kalles.

Differensiering mellom ulike komparenters opplysninger, hvordan disse er kommet til uttrykk i rapporten, og ikke minst med tanke på kartlegging av hvilke anstrengelser psykolog Kjell Hagen har foretatt seg for å opplyse saken, anser klager det for viktig å etterspørre mer konkret hvem som er den sakkyndiges kilder for de enkelte opplysninger og påstander.

7.3.1 Begrunnelse-, bevis- og dokumentasjonskrav

For relevansen av påberopelse av Hpl §§ 4 og 15 om forsvarlighet og krav til attester mv respektive, anser klager det som vesentlig at de mange negative og sterkt stigmatiserende beskrivelser av klager som psykolog Kjell Hagen har lagt til grunn for sin anbefaling, bygger på et meget tvilsomt bevis- og dokumentasjonsgrunnlag.

Selv om beviskrav i sivile saker ikke er like strenge som i straffesaker, hvilket de burde være når det er tale om påstander med slike konsekvenser som i nærværende sak, må det uansett kreves av sakkyndige erklæringer at det oppgis mer konkrete kildebelegg enn sammenfattede utsagnsbeskrivelser fra personer som klager ikke har hatt kontakt med på mange år.

Klager har påpekt sviktende metode hos den sakkyndige i flere sammenhenger. Psykolog Kjell Hagen har i sin rapport ingen forbehold eller betraktninger om mulige feilkildeneivåer, og dermed heller ingen refleksjoner om bevisverdi utover visse spekulasjoner om motiver. Begrunnelsekravene for valg av tilnærming, valg og prioritering av komparentopplysninger er gjennomgående fraværende.

7.4 Forholdet mellom det juridisk-rettslige og det psykolog-faglig relevante

Som påvist med referanse til <BI> blander psykolog Kjell Hagen sammen oppgaver som tilligger juristene med hensyn til saksfremstilling og vurdering av juridisk-rettslige temaer på den ene side, og på den andre side de psykolog-faglige oppgaver som er den sakkyndiges gebet. Det er ikke den sakkyndiges oppgave å redigere partenes anførsler.

Når dette trekkes frem er det fordi det har betydning for påvisning av at sakkyndige går ut over sin kompetanse og som klager har antydnet: også forsøker å legge føringer på den juridisk-rettslige vurderingen. Psykolog Kjell Hagen er ikke stødig i Status Quo som familierettslig begrep, og rapporten gir heller ingen vurdering av mulig risiko ved miljøskifte, som ligger i grenselandet mellom juss og psykologi.

Med hensyn til troverdighet og sansynlighet har den sakkyndige ikke gjort rede for sine psykolog-faglige kvalifikasjoner utover å si at han som psykolog ikke har spesielle forutsetninger for troverdighetsvurderinger. Før han skyver lekmannen foran seg. Psykolog Kjell Hagen tar ingen tilsvarende forbehold for sannsynlighetsvurderinger, selv om det utvidete mandatet nevner størrelser ”praktisk risiko” og ”grad av sannsynlighet”, jf <vedlegg 21>. Psykolog Kjell Hagen klargjør ikke de faglige premissene for sine vurderinger.

8. Konsekvenser

Situasjonen da rapporten ble formidlet for klager var kritisk på flere måter. Dels var innholdet i rapporten så sjokkerende at klager hadde store problemer med å samle seg. Søvn- og konsentrasjonsvansker gjorde det vanskelig å forberede seg til hovedforhandling. Klager hadde i lengre tid vært avskåret fra kontakt med sin datter og håpet om gjenforening svant.

8.1 Tidsmoment og mulighet for kontradiksjon

Klager fikk kopi av rapporten 08.03.06 – en uke før hovedforhandling – og fikk samtidig råd fra sin advokat om å resignere. Forsøk på å føre vitner som kunne uttale seg mot innholdet i rapporten ble avskåret av retten på grunn av den korte tiden som gjenstod før hovedforhandling.

Sakens gjenstander ble i realiteten ikke prøvd. Hvorvidt retten ville gått god for psykolog Kjell Hagens sakkyndigrapport – form- og innholdsmessig – er et åpent spørsmål klager har undret seg meget over. Men slik saken lå an når den sakkyndige i lengre tid hadde trent gjennomføringen av sitt oppdrag, ble også retten på et vis bragt i forlegenhet og ønsket om at partene inngikk forlik ble raskt dominerende da hovedforhandling ble innledet.

Klager var på det tidspunkt helt utslått, og fikk ikke med seg alle detaljene i sakens administrering. Men klager erindrer at spørsmål om vitner – for og i mot klager - som alle kunne ble gjenstand for kildekritiske spørsmål i en opplyst retts sak, forsvant i iveren etter å administrere et forlik hvor det ikke taes stilling til overgrepsspåstandene.

8.2 Konsekvenser for klager og hans familie

Den personlige belastningen for klager er ikke lett å beskrive. Men det går muligens an å forestille seg hvordan det er å ikke ha kontakt med et kjært barn på et grunnlag hvor klager blir stemplet som pedofil asosial psykopat. Situasjonen er strengt tatt ikke til å leve med.

Som en direkte følge av psykolog Kjell Hagens sakkyndigrapport, hans diagnoser og legitimering av overgrepsspåstander, er klagers stemplet som pedofil asosial psykopat og fratatt muligheten til å gjenopprette kontakten med sin datter.

Å miste kontakten med sitt kjære barn kan knapt beskrives, i særlig grad er dette ille fordi måten dette har skjedd på er utholdelig. Fortsatt brudd i kontakten mellom far og datter er en direkte konsekvens av psykolog Kjell Hagens virksomhet.

Klager har fått ødelagt/reduisert sitt familieliv, og dessuten ødelagt/reduisert helse, livskvalitet og fungering – både familiært, sosialt og i jobbsammenheng. Disse konsekvensene gjelder også for klagers kone som er både indirekte og direkte berørt av overgrepsspåstandene gjennom barnevernets trusler om omsorgsovertakelse for hennes datter, klagers stedatter.

Innholdet i sakkyndigrapporten har også negative konsekvenser, først og fremst for klagers datter som rettsaken dreiet seg om, men også for familiemedlemmer – de nå voksne barna - som er direkte berørt av overgrepsspåstander de innerst inne kanskje ikke vedkjenner seg.

8.3. Forholdet til forvaltningsorganer og andre instanser

Barnevernet ser ut til å ha overprøvd politietterforskningen og er fortsatt overbevist om at klager er overgriper, noe også <vedlegg 20> formidler temmelig klart. Med psykolog Kjell Hagens sakkyndigrapport har barnevernet fått vann på mølla, og intensivert presset mot klagers kone.

I tillegg til barnevernet har stempelingen av klager som overgriper og pedofil også betydning for i hvilken grad han kan innhente opplysninger om sin datter i forhold til skole/SFO og sykehus, selv om klager fremdeles har del i foreldreansvaret. Å tro at ikke klagers motpart vil bruke rapporten til sin fordel for å avskjøre kontakt mellom far og datter – gjennom å påvirke tredjepart – er naivt.

Også overfor politiet som har etterforsket mistankene, avhørt mistenkte, barnet, barnets mor, og barnevernet v /Lotte Magnussen, og konkludert i sin henleggelse med ”*intet straffbart forhold bevist*”, kan det tenkes at den sakkyndige erklæring gies betydning, ikke nødvendigvis på den måten at sakkyndigrapporten gies sannhetsverdi, men som et dokument som vanskeliggjør kampen for å bli renvasket fordi endel aktører ikke orker å ta fatt i materien.

Selv om den sakkyndige strengt tatt ikke har undersøkt noe som helst om omstendighetene rundt mistankene (les: påstandenes oppkomstbetingelser og utviklingshistorie) metodisk sett, og rapporten er full av feil, er det ikke usannsynlig at en del instanser vil tillegge rapporten vekt da man tror at en sakkyndig utredning pr definisjon er troverdig som dokument.

8.3.1 Barnevernets sak mot klagers kone

Psykolog Kjell Hagens opptreden har betydning for i hvilken grad barnevernet kan ”legitimere” sine trusler om omsorgsovertakelse for klagers kones barn (klagers ste-datter). Barnevernet forbereder omsorgsovertakelse av klagers nye kones barn på bakgrunn av den angivelige ririko for seksuelle overgrep klager representerer for sin stedatter.

Denne saken ligger formelt utenfor området for nærværende klagesak, men det er av stor betydning å få nyansert de forestillinger om omsorgssvikt basert på overgrepssfare, barnevernet bygger på. Situasjonen for klagers kone er ikke til å leve med.

8.4 Tillit til profesjon og system

Som påvist er det flere vesentlige feil, mangler og svikt i det sakkyndige oppdraget, konkret påvist med referanse til rapporten. Psykolog Kjell Hagens sære kommunikasjon og fremdriften i oppdraget etterlater også tvil om serøsitet. Betydningen av tidsmomentet, respekten for frister, muligheter for kontradiksjon/replikasjon mv er ikke påaktet, noe det går an å mistenke psykolog Kjell Hagen for å ha vært seg bevisst slik han la opp arbeidet.

Klager kan ikke leve med denne rapporten og har derfor lagt ned en del arbeide i å imøtegå sentrale deler av rapporten. Inntrykket av psykolog Kjell Hagens arbeidsmetoder gjennom personlige møter er heller ikke det beste. Klager håper Helsetilsynet ved klagebehandlingen bidrar til å sette ny standard for krav til kvalitetssikring og kompetanse for sakkyndige i familiesaker, og for hvordan krav til metodisk etterprøvable utredningskompetanse kan sile vekk de useriøse i bransjen.

9. Brudd på Helsepersonelloven

I sin gjennomgang av relevante momenter for vurdering av Helsepersonellovens aktuelle bestemmelser støtter klager seg på deler av fremstillingen i Befring og Ohnstad (2001): Helsepersonelloven – med kommentarer <referanse 24>. Anførlene fra klager viser i hovedsak til klagens <del 6> og vil av plasshensyn ikke bli fullstendig referert

9.1 Forsvarlighet (Hpl § 4)

Klager anser utfra deler av de ovenstående påvisninger av feil at psykolog Kjell Hagen har forbrutt seg mot Helsepersonellovens § 4, 1. og 2. ledd. Bestemmelsen lyder:

§ 4. Forsvarlighet

Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.

Helsepersonell skal innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner, og skal innhente bistand eller henvise pasienter videre der dette er nødvendig og mulig. Dersom pasientens behov tilsier det, skal yrkesutøvelsen skje ved samarbeid og samhandling med annet kvalifisert personell.

Klager er å betrakte som klient selv om ikke sakkyndigoppdraget er et behandleropplegg med f.eks informert samtykke som en fag-etisk forutsetning for deltakelse. Denne bestemmelsen er derfor relevant. Plikten til å utøve faglig forsvarlighet må gjelde alle deler av yrkesutøvelsen. Psykolog Kjell Hagen har ved sin sviktende faglighet påført klager skader og klagers familie skaderisiko som ikke var nødvendige for oppdraget som sakkyndig. Situasjonen for klager og hans familie er i dag meget kritisk som følge av den status den sakkyndiges rapport har fått.

Den sakkyndige har krenket klagers personlige integritet ved å bruke diagnoselignende uttrykk som pedofil, asosial psykopat. Psykolog Kjell Hagens vurdering er ikke faglig forankret. Metodisk er sakkyndiges rapport full av feil og feilforutsetninger som vitner om utviklet bevissthet omkring kartlegging og identifisering av mulige feilkildene våre. Klager er ikke gitt mulighet for replikasjon og er heller ikke forespeilet hvilken fremgangsmåte den sakkyndige ville benytte seg av og hvilke konsekvenser de kunne få.

Krav til faglig forsvarlighet er heller ikke fulgt ved den forsinkelse av oppdraget som psykolog Kjell Hagen har forsårsaket uten at saklig grunn er redegjort for. Klager ser ikke bort fra at den sakkyndige har kommet i tidsnød, og finner det mildest talt ufint at årsaken til den ytterligere forsinkelse for slutføring av oppdraget ble tilskrevet klager <vedlegg 23>.

Den sakkyndige har opptrådt uryddig, og har i sin rapport ikke evnet å holde orden på forholdet mellom fakta og vurdering, ikke anstrengt seg likeverdige for å prøve ut alternative hypoteser og grunnleggende ikke vurdert begge foreldreparter på like premisser med hensyn til tvistegjenstander, tvistetemaer og vurderingstemaer. Klagers omsorgsinnsats er underslått.

Den sakkyndige har ikke tatt hensyn til sin begrensede realkompetanse, verken utredningsmetodisk, med tanke på sine kliniske vurderinger, eller for påstander/mistanke om angivelige seksuelle overgrep. Av kritisk gjennomgang av sakkyndiges rapport fremgår at psykolog Kjell Hagen ikke evner å holde fra hverandre erklært psykolog-faglige temaer og juridisk-rettslige spørsmål.

Psykolog Kjell Hagen kan ikke anses å være seg bevisst sine sviktende faglige kvalifikasjoner og dermed sine begrensninger i rollen som sakkyndig. Det er også grunn til å stille spørsmål ved hans kliniske vurderinger om behandling mv, og hvorvidt denne type vurderinger er fundert på feil premisser. Den sakkyndige har ikke på noe stadium i prosessen informert klager om sine faglige kvalifikasjoner. Psykolog Kjell Hagen kan mistenkes for ikke å være a jour faglig med hensyn til utredningskompetanse.

At metoder skal være anerkjente og utprøvde må bety at metodene skal være kvalitetssikret eller gjenstand for vitenskapelig prøving med hensyn til resultater som er lett identifiserbare. Psykolog Kjell Hagen gjør ingenlunde rede for sine arbeidsmetoder, langt mindre hvordan eventuell kvalitetssikring foregår. Den sakkyndige kan ikke skylde på arbeidspress. Han har hatt rikelig tid til å ta metodiske forholdsregler, innhente opplysninger fra alternative kilder, samt forelegge klager og andre berørte parter opplysninger som gir replikasjonsrett.

Klager merker seg at psykolog Kjell Hagen i første runde i tingretten ikke usannsynlig spekulerte i å skyve partenes angivelige forliksvilje (som raskt viste seg ubegrunnet) foran seg for å slippe å skrive rapport som kunne bli gjenstand for kritikk. Med en rapport som tok den ene partens favør ville psykolog Kjell Hagen neppe bli gjenoppnevnt for en eventuell ankerunde. I lagmannsretten kan den sakkyndige mistenkes for å ha brukt tiden som virkemiddel for å unngå at det ble gitt reell mulighet for kritisk etterprøving av rapporten.

9.2 Krav til attester, erklæringer mv (Hpl § 15)

Klager har brukt betegnelsen rapport som synonymt med sakkyndig uttalelse, og tar høyde for mulige definisjonsforskjeller i forhold til f.eks erklæring. Disse har imidlertid ingen betydning for innholdet i klagers anførsler, og for klagens status. Klager anser med bakgrunn i ovenstående kritikk av den sakkyndige rapport at psykolog Kjell Hagen har forbrutt seg mot Helsepersonellovens § 15 som lyder:

§ 15. Krav til attester, legeerklæringer o.l.

Den som utsteder attest, legeerklæring o.l. skal være varsom, nøyaktig og objektiv. Attest, legeerklæring o.l. skal være korrekte og bare inneholde opplysninger som er nødvendige for formålet. Helsepersonell som er inhabil etter forvaltningsloven § 6, skal ikke utstede attest, legeerklæring o.l.

Barnefordelingssaker er meget følsomme saker og forstyrret forhold mellom barn og foreldre er meget alvorlig – enten det ligger i fortiden, nåtiden eller ses på som en mulig fremtidig konsekvens. Den sakkyndige kan ikke sies å ha vært varsom med hensyn til sine tilnærminger i saken. De diagnoser han bruker i rapporten er egnet til å skade forholdet mellom klager og hans barn, samt klagers forhold til utenomverden. Rapporten er egnet til å bli misbrukt av klagers motpart og de kilder som er påberopt til støtte for overgrepsanklagene.

Den sakkyndige rapport er preget av flere unøyaktigheter som er påvist i det ovenstående, bl.a omtrentlige tidsangivelser. Ved å sjekke grundigere kunne flere feil vært unngått, bl.a kunne den sakkyndige funnet ut at klager ikke har hatt mulighet til å begå påståtte overgrep i visse tidsperioder.

Rapporten har en slagside som for klager fortøner seg som partisk. Den sakkyndige gjør ikke rede for premisser og konklusjon på etterprøvbart vis. Psykolog Kjell Hagen viser kun i begrenset grad hvordan opplysninger er innhentet og vurderer ikke holdbarhet og relevans av grunnlaget. Rapporten har ikke noe eget punkt om hvordan barnevernet som kilde har påvirket prosessen, intet referat fra møte med barnevernets representant.

Informasjonstilfanget er selektivt og ubalansert. Kun Klemetsrud barnevern ser ut til å ha blitt kontaktet. Den sakkyndige har som nevnt ikke vist at han har anstrengt seg for å prøve alternative hypoteser om årsak/virkningssammenhenger når det gjelder f.eks bakgrunn for samværssabotasje og overgrepsspåstandenes oppkomst og utviklingshistorie.

Psykolog Kjell Hagen har ikke presisert hvilke opplysninger som anses nødvendige for formålet med sakkyndigoppdraget, jf mandat. Vurderingstemaene er kun i begrenset grad formulert eksplisitt. Den sakkyndige har fortiet opplysninger som kunne bragt andre perspektiver for vurdering av overgrepssfare, f.eks at klager har hatt faktisk omsorg for barnet i den perioden saken pågitt – uten at overgripsmistanker ble reist konkret.. Den sakkyndige har dermed underslått relevant informasjon.

Den sakkyndige har tatt med en rekke opplysninger den sakkyndige selv opplagt anser for irrelevante, jf påvisninger av feil i <B2>. Samtidig har han tatt med en rekke opplysninger i <B1> som ikke tilligger det psykolog-faglige, og som dessuten kan påvises som ubalansert og som forsøk på å legge føringer på avgjørelsen av sakens gjenstander. Psykolog Kjell Hagens diagnostiseringer og vurderinger av behandling må også anses å ligge utenfor formålet.

Til slutt vil klager anføre at den sakkyndige rapporten lider av slutningsfeil og logiske brister som påvist. Den spekulative og fabulerende tendens vitner ikke bare om dårlig håndverk men også om manglende respekt for alvorlighetsgraden av sakkyndigoppdrag som er bestemmende for liv og helse til foreldre og barn.

9.3 Reaksjoner (Hpl §§ 57, 58)

Klager anser at psykolog Kjell Hagen har forbrutt seg mot Helsepersonellovens bestemmelser på en så grov måte, og overfor klager opptrådt så uaktsomt, at det er aktuelt å stille krav om at psykolog Kjell Hagen mister muligheten til å praktisere, enten som psykolog i det hele tatt, eller i mer konkret forstand som sakkyndig for rett og forvaltning i saker om foreldre og barn.

Da en psykologtittel i regelen er nok til å kunne påta seg oppdrag som sakkyndig, anser klager det som hensiktsmessig at Kjell Hagen mister sin tittel og dermed muligheten til å utføre mer skade på liv og helse, samt ødelgge tilliten til profesjon og rettsapparat.

Klager påberoper seg Hpl § 57, 1.ledd. Bestemmelsen lyder:

§ 57. Tilbakekall av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning

Statens helsetilsyn kan kalle tilbake autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning dersom innehaveren er uegnet til å utøve sitt yrke forsvarlig på grunn av alvorlig sinnslidelse, psykisk eller fysisk svekkelse, langt fravær fra yrket, bruk av alkohol, narkotika eller midler med lignende virkning, grov mangel på faglig innsikt, uforsvarlig virksomhet, grove pliktbrudd etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, eller på grunn av atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen.

Kjell Hagen må anses som uegnet til å drive virksomhet som psykolog og som sakkyndig i familiesaker i særdeleshet – både av personlige og faglige grunner. Hagen utgjør en trussel mot liv og helse for familier som kommer i kontakt med ham. Å la Hagen kunne praktisere som psykolog er uforsvarlig og representerer i tillegg rettsusikkerhet.

I nevnte bestemmelse er det punktene om *grov mangel på faglig innsikt, uforsvarlig virksomhet, og grove pliktbrudd etter denne lov*, som er relevante. Når så alvorlige påstander som grove seksuelle overgrep og ditto sadistiske tendenser hos en person kommer opp i en sammenheng som den bakenforliggende barnefordelingssak, kreves respekt og ydmykhet overfor alle berørte parter.

Kjell Hagen kan ikke sies å ha respekt – verken for de berørte parter, kunnskapskrav til etterprøvnbarhet i metodisk forstand, eller til konsekvensene av hans virksomhet. Kjell Hagen kan mistenkes for ikke å være oppdatert på kunnskap om fedres omsorgsevner og rolle i sine barns liv. Kjell Hagen ser heller ikke ut til å ha relevant kunnskap om samværs sabotasje, dynamikken i saker med påstander/mistanke om vold og overgrep, eller fenomenbeskrivelsen kalt foreldrefiendtliggjøringssyndrom (The Parental Alienation Syndrome – PAS). Grunnleggende mangler Kjell Hagen utredningskompetanse.

Med referanse til særlig <del 6> i nærværende klage kan det påvises betydelig metodisk svikt, og i tillegg en tendensiøs, forutinntatt holdning, logiske brister og uetterrettelighet for sentrale opplysninger i saken. Vesentlig går Kjell Hagen ut over sin kompetanse med hensyn til troverdighets- og sannsynlighetsvurderinger. Det taler ikke til hans fordel at han skyver lekmannsskjønnet foran seg. Bruk av faglig sett udokumenterte diagnostiserende utsagn virker stigmatiserende og er ikke til å leve med.

På denne bakgrunn vil klager prinsipielt kreve at Kjell Hagen mister sin autorisasjon som psykolog. Det følger derav at han også må miste sin spesialistgodkjenning. Subsidiært krever klager at Kjell Hagen uansett mister sin spesialistgodkjenning og at det følger med hans papirer at han har mistet den som følge av brudd på Hpl i forbindelse med barnefordelingsak slik at fremtidige klienter i denne type saker kan skånes.

Klager anser at Kjell Hagens fremgangsmåte representerer et mønster hvor han ikke gjør den jobben han i utgangspunktet er satt til; skyver andre foran seg og projiserer grunner og årsaker for egen svikt over på andre; for så endelig å tilrettelegge sine konklusjoner slik at det blir tilnærmet umulig å forsvare seg mot grove beskyldninger. Kjell Hagen har ikke vist evne til å ta hensyn til mulige korreksjoner – snarere er hans rapport preget av ensidig perspektiv hvor sentrale spørsmål utelates til fordel for et forutinntatt og foretrukket standpunkt.

Klager har kjennskap til at andre foreldre har vært utsatt for den samme sakkyndige og fått sine livsbetingelser delvis ødelagte som følge av Kjell Hagens virksomhet. Klager har også kjennskap til at Kjell Hagen er hyppig brukt som sakkyndig i saker etter barnelov og barnevernlov, dog uten at rettssystemet – på grunn av sviktende kvalitetssikring - nødvendigvis får tilbakemeldinger om skadevirkninger av Kjell Hagens yrkesutøvelse.

Helsetilsynet bør derfor vurdere så raskt som mulig å suspendere Kjell Hagen slik at andre foreldre og barn som blir parter og uskyldige tredjeparter i familiesaker for rett og forvaltning, kan beskyttes. Klager påberoper seg her Hpl § 58, 1.ledd som lyder:

§ 58. Suspensjon av autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Hvis det er grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall er tilstede og helsepersonellet anses å være til fare for sikkerheten i helsetjenesten, kan Statens helsetilsyn suspendere autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning inntil det er tatt endelig beslutning i saken. Suspensjonen kan gjøres gjeldende i seks måneder, og kan forlenges en gang med ytterligere seks måneder.

Klager anser Kjell Hagen som en fare for liv og helse, og ber derfor Helsetilsynet om å fatte vedtak om at autorisasjon/spesialistgodkjenning suspenderes mens klagen er til behandling. Sikkerheten for fremtidige klienter i familiesaker tilsier at der ikke tas noen risiko med hensyn til en yrkesutøvelse som ikke bygger på forsvarlig faglig-metodisk grunnlag.

10 Avslutning

Klagen retter seg i hovedsak mot psykolog Kjell Hagens opptreden og rapportskrivning i lagmannsrettens behandling av barnefordelingssak. Klager ønsker også at det rettes en viss oppmerksomhet mot sakkyndiges rolle i tingretten. Klageinstansen anmodes om å bruke sin rett til å kreve innsyn i journaler den innklagede er forpliktet til å føre, med tanke på å kartlegge i hvilken grad den sakkyndige psykologen kan innestå for påstander han har fremsatt i forbindelse med det sakkyndige oppdraget for tingretten, og hvilken betydning den sakkyndiges arbeid i første rettsinstans har for sluttproduktet.

Klager ber klageinstansen om at klagen leses grundig slik at alle relevante forhold vedrørende Kjell Hagens sakkyndigrapport underkastes solid granskning, og at klageinstansen også tar seg bryet med å lese vedleggene. Det har tatt klager ca et halvt år fra den sakkyndige rapport kom som et sjokk, til å få systematisert sånn noenlunde de momenter som er relevante for klage på den sakkyndige Kjell Hagen. I denne perioden har klager ikke fått ha kontakt med sitt barn. Helse- og livssituasjon er blitt vanskeliggjort. Klager ber om tilbakemelding på administrasjon og fremdrift av klagesaksbehandlingen.

Oslo den 14.10.2006

Med hilsen

(Klagers navn)

11. Referanser/vedlegg

(tallene i <parentes> er sidenummerreferanse til ankeutdraget for lagmannsretten)

Liste over vedlegg (1 og 5 – 23) og referanser (2 – 4 og 24)

1. Kjell Hagen : Sakkyndig uttalelse til Borgarting lagmannsrett
i sak 05-057291ASI-BORG/01, avgitt 02.03.06
2. Norges offentlige utredninger: NOU 1995:23 (1995):
Barnefaglige sakkyndigopp-gaver; Rolleutforming og kvalitetssikring. Oslo
3. Barne- og Familiedepartementet (1998):
Veiledning for sakkyndige i saker etter barneloven og barnevernloven., Q 0961
4. Edvardsson, Bo (1996, 2003):
Kritisk utredningsmetodik; begrepp, prinsipper och felkällor. Liber. Stockholm
5. Oslo tingrett: Rettsbok i sak nr 03-021038TVI-OTIR/02, datert 28.09.04 <169>
6. Oslo tingrett (til Kjell Hagen): Oppnevning av sakkyndig i sivil sak, datert 28.09.04 <172>
7. Advokat Kjetil Brå Oksavik (klager): Prosesskriv til Oslo tingrett, datert 28.09.04 <173>
8. Oslo tingrett (til Kjell Hagen): Oppnevning av sakkyndig (mandat), datert 22.10.04 <176>
9. Psykolog Kjell Hagen (til Oslo tingrett): (om forliksmuligheter), datert 06.01.05 <198>
10. Oslo tingrett (til partenes prosessfullmektiger): (avklaring forlik), datert 11.01.05 <2001>
11. Advokat Kjetil Brå Oksavik (klager): Prosesskriv til Oslo tingrett, datert 17.01.05 <203>
12. Oslo tingrett: Dom og kjennelse i sak nr 03-021038TVI-OTIR/02, datert 15.02.05 <232>
13. Borgarting lagmannsrett: Kjennelse i sak nr 05-057288KSI-BORG/04 (kjæremålssak),
datert 27.04.05 <277>
14. Advokat Kjetil Brå Oksavik (klager): Prosesskriv til Oslo tingrett, datert 13.06.05 <290>
15. Klager – SFO – partenes advokater: Epostkorrespondanse, datert 13.06.05 <292>
16. Klemetsrud barneverntjeneste: Utskrift av melding (journalnotater), datert ? 13.- 17. 06.05
17. Borgarting lagmannsrett (til Kjell Hagen): (Gjen)oppnevning som sakkyndig
i sak nr 05-057291ASI-BORG/01, datert 14.09.05 <328>
18. Politiet (til klagers advokat): Angående saksnr. 9196269, datert 19.12.05 <388>
”registrert 28.11.05 som henlagt, intet straffbart forhold bevist”
19. Prosesskriv til Borgarting (fra motpartens advokat): datert 14.12.05 <381>
20. Klemetsrud barneverntjeneste (til Borgarting lagmannsrett): Uttalelse vedr. samvær i
barnefordelingssak saksnr. 05-057291ASI-BORG/01, datert 23.01.06 <409>
21. Borgarting lagmannsrett (til psykolog Kjell Hagen): Utvidet mandat
i sak nr 05-057291ASI-BORG/01, datert 30.01.06 <415>
22. Advokat Thor Gardarson (motpart): Prosesskriv til Borgarting.
Bl.a purring på sakkyndig rapport, datert 18.02.06 <421>
23. Borgarting lagmannsrett (til motpartens advokat): Bl.a om når den sakkyndige rapport vil
foreligge, og årsaken til forsinkelsen, datert 20.02.06 <422>
24. Befring, Anne Kjersti, og Bente Ohnstad (2001): Helsepersonelloven – med kommentarer.
2. utgave. Fagbokforlaget

Detaljert innholdsfortegnelse:

1. Innledning	s2
2. Bakgrunn	s3
2.1 Klagens oppbygning	
2.1.1 Vedlegg og referanser	
2.1.2 Innhold, f remstilling og problemstillinger	
2.2 Barnefordelingssakens gjenstander	
2.2.1 Mandat og mandatforståelse	
2.2.1.1 Utvidet mandat	
2.2.2 Tvistegjenstander, tvistetemaer og vurderingstemaer	
2.2.2.1 Overgrepspåstander, samvørsnekt og foreldrefiendtliggjøring	
2.2.3 Konklusjon og premisser	
2.3 Aktører	
2.3.1 Parter og uskyldig tredjepart	
2.3.2 Profesjonelle aktører i saken	
2.3.3 Familiekomparenter	
2.3.4 Profesjonelle komparenter	
2.3.4.1 Barnevernet som kilde	
3. Sakkyndigrolle, kompetanse og kvalitetssikring	s7
3.1 Kunnskapsgrunnlag	
3.2 Rollebevissthet	
3.3 Utredningskompetanse	
3.3.1 Grunnprinsipper, metode, kildekritikk og replikasjon	
3.3.2 Kartlegging av utsagn og påstander	
3.4 ” <i>Veiledning for sakkyndige</i> ”	
3.5 Kvalitetssikring	
4. Rettsprosessen	s11
4.1 Tingretten	
4.1.1 Oppnevning og mandat	
4.1.2 Redefinering av rolle og oppdrag	
4.1.3 Hovedforhandling og dom	
4.2. Mellomliggende periode	
4.2.1 Anke og kjæremål	
4.2.2 Skifte av omsorgsregimer, nye tildragelser og instanser	
4.2.3 Overgrepspåstanders oppkomst, betingelser og utviklingshistorie	
4.3. Lagmannsretten	
4.3.1 Oppnevning og mandat	
4.3.2 Andre instansers rolle	
4.3.3 Ulike dokumentasjons- og beviskrav	
4.3.4 Utvidet mandat	
4.3.5 Tidsmomentet	
4.3.6 Hovedforhandling og forlik	
5. Klagers kontakt med innklagede	s15
5.1 Tingretten	
5.2 Lagmannsretten	

6. Kritisk gjennomgang av sakkyndiges rapport	s17
6.1 Tillempet kritisk utredningsmetodikk	
6.2 Form	
6.2.1 Rapportens oppbygning og disposisjon	
6.2.1.1 Presentasjon av mandat/oppdrag og problemstillinger	
6.2.2 Metode og heuristikk	
6.2.2.1 Referanser og kildebelegg	
6.2.2.2 Replikasjon, kontradiksjon og etterprøvnbarhet	
6.2.2.3 ”Sammenfatning av vurderingsgrunnlaget”	
6.2.2.4 ”Kvalitetssikring”	
6.2.3 Kvantitet og sammenlignbarhet	
6.3 Innhold	
6.3.1 Faktafeil	
6.3.2 Vurderingsfeil	
6.3.2.1 Omsorgsspørsmålet	
6.3.2.2 Samværsspørsmålet	
6.3.3 Logikk og rasjonaler	
6.3.4 Stil, tendens og språk	
7. Utfyllende kritikk	s28
7.1 Forholdet til mandat, tvistegjenstander og vurderingstemaer	
7.1.1 Utvidet mandat	
7.2 Forholdet til kilder/komparenter	
7.2.1 Barnevernet	
7.2.2 Andre familiemedlemmer	
7.2.3 Forholdet til sakens dokumenter	
7.3 Betydningen av kildekritikk	
7.3.1 Begrunnelses-, bevis- og dokumentasjonskrav	
7.4 Forholdet mellom det juridisk-rettslige og det psykolog-faglig relevante	
8. Konsekvenser	s31
8.1 Tidsmoment og mulighet for kontradiksjon	
8.2 Konsekvenser for klager og hans familie	
8.3 Forholdet til forvaltningsorganer og andre instanser	
8.3.1 Barnevernets sak mot klagers kone	
8.4 Tillit til profesjon og system	
9. Brudd på Helsepersonelloven	s33
9.1 Forsvarlighet (§ 4)	
9.2 Krav til attester, erklæringer mv (§ 15)	
9.3 Reaksjoner (§§ 57, 58)	
10. Avslutning	s37
11. Referanser/vedlegg	s38
12. Detaljert innholdsfortegnelse	s39